Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0049

ELi uue vaesusevastase strateegia väljatöötamine

Euroopa Parlamendi 12. veebruari 2026. aasta resolutsioon ELi uue vaesusevastase strateegia väljatöötamise kohta (2025/2095(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 2 ja artikli 3 lõiget 3,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 145–161,

– võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat,

– võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste sammast ja selle tegevuskava koos selle 2030. aasta eesmärkidega ning ELi sotsiaalnäitajate tulemustabelit ning selle põhi- ja teiseseid näitajaid,

– võttes arvesse 8. mai 2021. aasta Porto deklaratsiooni, 2023. aasta Porto sotsiaalfoorumil uuendatud kohustusi ja 16. aprilli 2024. aasta La Hulpe'i deklaratsiooni,

– võttes arvesse 2015. aasta septembris New Yorgis vastu võetud ÜRO kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030 kehtestatud kestliku arengu eesmärke,

– võttes arvesse 24. juunil 2025. aastal avaldatud 2025. aasta kestliku arengu aruannet[1],

– võttes arvesse 1979. aastal vastu võetud ÜRO konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta,

– võttes arvesse 11. mail 2011 vastu võetud Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise

---

1 Sachs, J. D., Lafortune, G., Fuller, G., Iablonovski, G., *Sustainable Development Report 2025 – Financing Sustainable Development to 2030 and Mid-Century* (Kestliku arengu aruanne 2025 – kestliku arengu rahastamine 2030. aastani ja sajandi keskpaigani), Dublin University Press, Dublin, Iirimaa, 2025.

konventsiooni (Instanbuli konventsioon),

– võttes arvesse 16. detsembril 1966 New Yorgis vastu võetud ÜRO majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelist pakti,

– võttes arvesse ÜRO lapse õiguste konventsiooni, mis võeti vastu New Yorgis 20. novembril 1989, ja ÜRO Lapse Õiguste Komitee üldmärkusi,

– võttes arvesse 12. detsembril 2006 New Yorgis vastu võetud ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni,

– võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 18. detsembri 2019. aasta resolutsiooni lapse õiguste kohta,

– võttes arvesse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsioone, sealhulgas konventsiooni nr 102 sotsiaalkindlustuse miinimumstandardite kohta, konventsiooni nr 111, mis käsitleb töö- ja kutsealast diskrimineerimist, ning konventsiooni nr 189 koduabiliste inimväärse töö kohta,

– võttes arvesse 1961. aastal Torinos vastu võetud Euroopa sotsiaalhartat,

– võttes arvesse nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust[2],

– võttes arvesse nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel[3],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/1158, milles käsitletakse lapsevanemate ja hooldajate töö- ja eraelu tasakaalu ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2010/18/EL[4],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta direktiivi (EL) 2022/2041, mis käsitleb piisavat miinimumpalka Euroopa Liidus[5],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta direktiivi (EL) 2023/970, millega tasustamise läbipaistvuse ja

---

2 EÜT L 180, 19.7.2000, lk 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/43/oj.

3 EÜT L 303, 2.12.2000, lk 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/78/oj.

4 ELT L 188, 12.7.2019, lk 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.

5 ELT L 275, 25.10.2022, lk 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj.

õiguskaitsemehhanismide kaudu tugevdatakse meeste ja naiste võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte kohaldamist[6],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrust (EL) 2023/955, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakse määrust (EL) 2021/1060[7],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/1385, mis käsitleb naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist[8],

– võttes arvesse komisjoni 7. märtsi 2025. aasta teatist „Naiste õiguste tegevuskava“ (COM(2025)0097),

– võttes arvesse oma 30. jaanuari 2020. aasta resolutsiooni soolise palgalõhe kohta[9],

– võttes arvesse oma 21. jaanuari 2021. aasta resolutsiooni kõigi juurdepääsu kohta korralikule ja taskukohasele eluasemele[10],

– võttes arvesse oma 10. veebruari 2021. aasta resolutsiooni ebavõrdsuse vähendamise kohta, keskendudes eelkõige palgavaesusele[11],

– võttes arvesse oma 11. märtsi 2021. aasta resolutsiooni laste õiguste kohta seoses ELi lapse õiguste strateegiaga[12],

– võttes arvesse oma 29. aprilli 2021. aasta resolutsiooni Euroopa lastegarantii kohta[13],

– võttes arvesse oma 5. juuli 2022. aasta resolutsiooni naiste vaesuse kohta Euroopas[14],

– võttes arvesse oma 5. oktoobri 2022. aasta resolutsiooni ELi asundustes elavate roma kogukondade olukorra kohta[15],

– võttes arvesse oma 15. märtsi 2023. aasta resolutsiooni piisava

---

6 ELT L 132, 17.5.2023, lk 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.
7 ELT L 130, 16.5.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/955/oj.
8 ELT L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.
9 ELT C 331, 17.8.2021, lk 5.
10 ELT C 456, 10.11.2021, lk 145.
11 ELT C 465, 17.11.2021, lk 62.
12 ELT C 474, 24.11.2021, lk 146.
13 ELT C 506, 15.12.2021, lk 94.
14 ELT C 47, 7.2.2023, lk 2.
15 ELT C 132, 14.4.2023, lk 29.

miinimumsissetuleku kohta, mis tagab aktiivse kaasamise[16],

– võttes arvesse oma 9. mai 2023. aasta resolutsiooni ühise turukorralduse määrusega ette nähtud koolipuuvilja, -köögivilja, -piima ja piimatoodete kava rakendamise kohta[17],

– võttes arvesse oma 21. novembri 2023. aasta resolutsiooni laste ja nende perede ebavõrdsuse vähendamise ja sotsiaalse kaasatuse edendamise kohta kriisi ajal[18],

– võttes arvesse oma 21. novembri 2023. aasta resolutsiooni „Lapsed esikohal – lastegarantii tugevdamine kaks aastat pärast selle kasutuselevõttu“[19],

– võttes arvesse oma 23. novembri 2023. aasta resolutsiooni töökohtade loomise kohta: õiglane üleminek ning sotsiaalse ja ökoloogilise mõjuga investeeringud[20],

– võttes arvesse nõukogu 22. mai 2019. aasta soovitust kvaliteetsete alusharidus- ja lapsehoiusüsteemide kohta[21],

– võttes arvesse komisjoni 20. veebruari 2013. aasta soovitust 2013/112/EL „Investeerides lastesse aitame neil välja rabeleda ebasoodsate olude ringist“[22],

– võttes arvesse komisjoni 24. märtsi 2021. aasta teatist „ELi lapse õiguste strateegia“ (COM(2021)0142),

– võttes arvesse komisjoni 23. aprilli 2024. aasta soovitust (EL) 2024/1238 integreeritud lastekaitsesüsteemide arendamise ja tugevdamise kohta lapse parimates huvides[23],

– võttes arvesse nõukogu 14. juuni 2021. aasta soovitust (EL) 2021/1004, millega luuakse Euroopa lastegarantii[24],

– võttes arvesse komisjoni 7. juuni 2023. aasta teatist, milles

---

16 ELT C, C/2023/400, 23.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/400/oj.
17 ELT C, C/2023/1063, 15.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1063/oj.
18 ELT C, C/2024/4211, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4211/oj.
19 ELT C, C/2024/4212, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4212/oj.
20 ELT C, C/2024/4224, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4224/oj.
21 ELT C 189, 5.6.2019, lk 4.
22 ELT L 59, 2.3.2013, lk 5.
23 ELT L, 2024/1238, 14.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2024/1238/oj.
24 ELT L 223, 22.6.2021, lk 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1004/oj.

käsitletakse kõikehõlmavat lähenemisviisi vaimsele tervisele (COM(2023)0298),

– võttes arvesse komisjoni 5. märtsi 2020. aasta teatist „Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COM(2020)0152),

– võttes arvesse komisjoni 18. septembri 2020. aasta teatist „Võrdõiguslik liit: ELi rassismivastane tegevuskava 2020–2025“ (COM(2020)0565),

– võttes arvesse komisjoni 12. novembri 2020. aasta teatist „Võrdõiguslikkuse liit: LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COM(2020)0698),

– võttes arvesse komisjoni 7. oktoobri 2020. aasta teatist „Võrdõiguslikkuse liit: romade võrdõiguslikkust, kaasamist ja osalemist käsitlev ELi strateegiline raamistik“ (COM(2020)0620),

– võttes arvesse nõukogu 12. märtsi 2021. aasta soovitust romade võrdõiguslikkuse, kaasamise ja osalemise kohta[25],

– võttes arvesse komisjoni 3. märtsi 2021. aasta teatist „Võrdõiguslikkuse liit. Puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030“ (COM(2021)0101),

– võttes arvesse 27. jaanuari 2021. aasta komisjoni teatist „Roheline raamat elanikkonna vananemise kohta „Põlvkondadevahelise solidaarsuse ja vastutuse edendamine““ (COM(2021)0050),

– võttes arvesse komisjoni 9. detsembri 2021. aasta teatist „Inimeste hüvanguks toimiva majanduse kujundamine: sotsiaalmajanduse tegevuskava“ (COM(2021)0778),

– võttes arvesse nõukogu 8. novembri 2019. aasta soovitust, milles käsitletakse töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate juurdepääsu sotsiaalkaitsele[26],

– võttes arvesse komisjoni 28. juuni 2023. aasta aruannet esmatähtsate teenuste kättesaadavuse kohta ELis,

– võttes arvesse nõukogu 30. jaanuari 2023. aasta soovitust piisava miinimumsissetuleku kohta, mis tagab aktiivse kaasamise[27],

– võttes arvesse 2021. aastal käivitatud kodutuse vastu võitlemise Euroopa platvormi,

– võttes arvesse komisjoni 30. juuni 2021. aasta teatist „Maapiirkondade arengu pikaajaline visioon – Tugevamad,

---

25 ELT C 93, 19.3.2021, lk 1.
26 ELT C 387, 15.11.2019, lk 1.
27 ELT C 41, 3.2.2023, lk 1.

ühendatud, vastupanuvõimelised ja jõukad ELi maapiirkonnad 2040. aastaks“ (COM(2021)0345) ja 27. märtsi 2024. aasta teatist „ELi maapiirkondade arengu pikaajaline visioon: peamised saavutused ja edasine tegevus“ (COM(2024)0450),

– võttes arvesse Euroopa Regioonide Komitee 14. oktoobri 2025. aasta arvamust ELi vaesusevastase strateegia kohta[28],

– võttes arvesse ÜRO äärmise vaesuse ja inimõiguste eriraportööri asjakohaseid aruandeid,

– võttes arvesse Euroopa vaesusevastase võrgustiku (EAPN) seisukohta „Towards the eradication of poverty – EAPN vision and recommendations for the EU Anti-Poverty Strategy“ (Vaesuse kaotamise suunas – EAPNi visioon ja soovitused ELi vaesusevastase strateegia jaoks), mis avaldati 2025. aastal,

– võttes arvesse organisatsiooni All Together in Dignity Fourth World I ja II seisukohta „Paving the Way towards an EU Anti-Poverty Strategy“ (ELi vaesusevastase strateegia ettevalmistamine), mis avaldati vastavalt 2025. aasta jaanuaris ja mais,

– võttes arvesse organisatsiooni Social Platform 2025. aasta märtsi seisukohta „A post-2027 Multiannual Financial Framework for Social Europe“ (2027. aasta järgne mitmeaastane finantsraamistik sotsiaalse Euroopa jaoks) ja 2025. aasta mai seisukohta „EU Anti-Poverty Strategy“ (ELi vaesusevastane strateegia),

– võttes arvesse organisatsiooni Make Mothers Matter seisukohta „Mothers’ Poverty in the EU“ (Emade vaesus Euroopa Liidus), mis avaldati 2025. aastal,

– võttes arvesse komisjoni 15. novembri 2024. aasta uuringut „Transport poverty: definitions, indicators, determinants, and mitigation strategies“ (Transpordivaesus: mõisted, näitajad, tegurid ja leevendusstrateegiad),

– võttes arvesse organisatsiooni Eurochild aruannet „Children’s Realities in Europe: Progress & Gaps – Eurochild 2024 flagship report on children in need across Europe“ (Laste olukord Euroopas: edusammud ja lüngad – Eurochildi 2024. aasta juhtaruanne abivajavate laste kohta kogu Euroopas), mis avaldati 2024. aastal,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni arvamust,

– võttes arvesse tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni raportit (A10-

---

28 ELT C, C/2025/6322, 3.12.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/6322/oj.

0260/2025),

A. arvestades, et 2024. aastal oli ELis vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus 93,3 miljonit inimest (21,0 % elanikkonnast), mis on vaid veidi madalam kui 2019. aasta tase; ning et 2024. aastal oli vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus 21,9 % ELi elanikkonnast, kes elavad ülalpeetavate lastega pereleibkonnas[29];

B. arvestades, et suurt materiaalset puudust määratletakse rahuldava elu elamiseks vajalike ja soovitavate esemete puudumisena; arvestades, et 2024. aastal koges 6,4 % ELi elanikkonnast suurt materiaalset ja sotsiaalset puudust, sealhulgas piisava kütte puudumist, ülerahvastatud eluaset ja ebapiisavat toitumist; arvestades, et see nähtus mõjutab lapsi ja naisi teiste elanikkonnarühmadega võrreldes ebaproportsionaalselt palju;

C. arvestades, et EL võttis Euroopa sotsiaalõiguste samba 2021. aasta tegevuskavas vastu eesmärgi vähendada 2030. aastaks vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste arvu 2019. aasta näitajatega võrreldes vähemalt 15 miljoni võrra, sealhulgas vähemalt 5 miljoni lapse võrra; arvestades, et isegi nimetatud eesmärgi saavutamine tekitaks olukorra, kus umbes 78 miljonit inimest, sealhulgas 15 miljonit last, oleks ELis selleks ajaks endiselt vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus; arvestades, et selle peaeesmärgi saavutamiseks on liikmesriigid võtnud kohustuse järgida riiklikke eesmärke, ning arvestades, et peaaegu poolte liikmesriikide puhul on suundumus vastupidine;

D. arvestades, et vaesus kujutab endast inimväärikuse rikkumist, mis kahjustab inimõiguste täielikku teostamist ja näitab rikkuse ebavõrdset jaotumist; arvestades, et vaesuse kaotamiseks on vaja võrdset juurdepääsu tööhõivele ja teenustele ning poliitikat, millega tagatakse poliitiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste jagamatus ja universaalsus; arvestades, et vaesus on mitmetahuline nähtus, mis ulatub materiaalsest puudusest kaugemale ning hõlmab takistusi juurdepääsul haridusele, tervishoiule, sotsiaalsele ja demokraatlikule osalusele ning majanduslikele võimalustele;

E. arvestades, et kui ELi tasandil vaesuse kaotamise lähenemisviisi ei muudeta, ei ole võimalik seda suundumust ümber pöörata ja tagada, et igal inimesel on ühiskonnas osalemiseks võrdsed võimalused; arvestades, et vaesuse kaotamiseks on vaja kooskõlastatud ja holistilist lähenemist ning integreeritud poliitikat, et saavutada sotsiaalne ühtekuuluvus ja vältida ebavõrdsuse süvenemist; arvestades, et selline terviklik strateegia nõuab liikmesriikide,

---

29 Eurostat, Data Browser, „Severe material and social deprivation rate by age and sex“ (Suur materiaalne ja sotsiaalne puudus vanuse ja soo järgi), 14. november 2025, vaadatud 9. detsembril 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mdsd11/default/table?lang=en.

kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna kaasamist;

F. arvestades, et üksikvanemaga perekondadel, eriti nendel, kus perekonnapea on naine, on suurem vaesuse oht – 32 %, võrreldes ainult 11,2 %-ga kahe vanemaga perekondade puhul[30], mistõttu satuvad pereliikmed sagedamini põlvest põlve ülekanduva vaesuse nõiaringi; arvestades, et süsteemsed tegurid, nagu teenustele juurdepääsu puudumine, eluaseme ebastabiilsus, sissetulekute ebakindlus ning ebapiisavad ennetus- ja peretoetusteenused kahjustavad perekondade suutlikkust hoolitseda oma laste eest kogukonnas; arvestades, et sihipärane ennetav perede, sealhulgas perevägivalla ohvrite toetamine ja abistamine on oluline nende perekondade kaitsmiseks ja nende mõjuvõimu suurendamiseks ning vaesuse ülekandumise katkestamiseks;

G. arvestades, et vaesuse ohus olevate laste arvu näitaja on suurenenud 23,6 %-lt 2019. aastal 24,2 %-le 2024. aastal; arvestades, et praeguse suundumuse kohaselt ei suuda EL saavutada oma eesmärki vähendada vaesuses elavate laste arvu 2030. aastaks vähemalt 5 miljoni võrra; arvestades, et etnilisse vähemusse kuuluvate või rändetaustaga laste, puuetega laste ja roma laste seas täheldatakse märkimisväärset ebavõrdsust; arvestades, et praegu kasutatavad ELi ja riiklikud vahendid ei ole laste vaesuse probleemi lahendamiseks ELis piisavad;

H. arvestades, et laste vaesus tuleneb sageli perede vaesusest ning tervikliku lahenduse puudumine tähendab, et vaesus püsib kogu elutsükli jooksul (lapsepõlves, tööl ja pensionile jäädes); arvestades, et ebasoodsa olukorra põlvkondadevahelise edasikandumise lõpetamiseks tuleb keskenduda kogu vaesust kogevale perekonnale, vanematele ja lastele; arvestades, et investeerimine lastesse ja noortesse, eelkõige alusharidusse ja lapsehoidu, sealhulgas arvutus- ja kirjaoskuse arendamisse, samuti perede toetamisse, toimib vaesusevastase ennetava meetmena ja loob märkimisväärseid pikaajalisi sotsiaalseid hüvesid ning seetõttu ei tohiks seda pidada üksnes sotsiaalkulutuseks, vaid investeeringuks tulevikku;

I. arvestades, et 14. juunil 2021 võttis nõukogu vastu soovituse Euroopa lastegarantii kohta, mis kujutab endast olulist võimalust vähendada ebavõrdsust ja edendada laste sotsiaalset kaasatust ning näitab tema pühendumust integreeritud poliitikale, mille eesmärk on murda vaesuse nõiaring ja tagada abivajavatele lastele juurdepääs põhiteenustele, näiteks tasuta alusharidus- ja lapsehoiuteenustele, tasuta haridusele (sealhulgas koolipõhisele tegevusele ja vähemalt

---

30 Eurostat, Data Browser, „At-risk-of-poverty rate by poverty threshold and household type“ (Suhtelise vaesuse määr vaesuspiiri ja leibkonna liigi järgi), 14. november 2025, vaadatud 9. detsembril 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_li03/default/table?lang=en.

ühele tervislikule einele koolipäevas), tasuta tervishoiule, tervislikule toitumisele ja piisavale eluasemele; arvestades, et kuigi Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) vahenditest eraldatakse 5 % konkreetselt laste vaesuse vähendamiseks, on vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate laste määr mõnes liikmesriigis suurenenud, mis näitab vajadust rahaliste vahendite ambitsioonikama ja tulemuslikuma kasutamise järele;

J. arvestades, et juurdepääs kvaliteetsetele alusharidus- ja lapsehoiuteenustele on väga oluline, et tagada väikelaste tervislik areng ning võrdsed haridusvõimalused ebasoodsatest oludest pärit lastele, puuetega lastele ja hariduslike erivajadustega lastele, mis paneb aluse vaesuse tsükli katkestamisele, edendab sotsiaalset kaasatust ja toob tulevikus suurt sotsiaalset kasu; arvestades, et komisjoni andmetel peab EL investeerima rohkem kui 11 miljardit eurot aastas, et saavutada Barcelona eesmärgid ja tagada, et 2030. aastaks osaleb alushariduses ja lapsehoius vähemalt 45 % alla kolmeaastastest lastest ja vähemalt 96 % lastest vanuses kolmest aastast kuni kohustusliku alghariduse vanuseni[31];

K. arvestades, et 2022. aastal oli 15-aastaste laste põhioskuste (lugemine, matemaatika ja loodusteadused) näitajate keskmine punktisumma rahvusvahelises õpilaste hindamise programmis võrreldes viimatise, 2018. aasta hinnanguga 10 punkti vähenenud; arvestades, et kehvad õpitulemused on ebasoodsas olukorras olevate õppijate seas sagedasemad, mis näitab haridusliku ebavõrdsuse suurenemist; arvestades, et kvaliteetne haridus, mille puhul pööratakse eraldi tähelepanu funktsionaalse kirjaoskuse, arvutusoskuse ja digitaalpädevuse kui põhioskuste suurendamisele, on vaesuse vähendamisel oluline hoob, kuna see võib tuua kaasa paremad tööhõivevõimalused, paremad elutingimused ning positiivse mõju nii vaimsele kui ka füüsilisele tervisele; arvestades, et investeerimine kvaliteetsesse haridusse, eelkõige vähemustesse ja vähemkaitstud rühmadesse kuuluvate inimeste puhul, on üks mõjusamaid viise vaesuse kestlikuks ja struktuurseks vähendamiseks;

L. arvestades, et EL on seadnud Euroopa sotsiaalõiguste samba 2021. aasta tegevuskavas eesmärgiks, et 2030. aastaks peaks igal aastal osalema koolitusel vähemalt 60 % täiskasvanutest; arvestades, et liikmesriigid on võtnud kohustuse järgida selle peaeesmärgi saavutamiseks riiklikke eesmärke, ja arvestades, et enamikus liikmesriikides esineb kõnealuste riiklike eesmärkide poole püüdlemisel mahajäämus; arvestades, et 2022. aastal oli täiskasvanute õppes osalemise määr 39,5 %, mis on ELi 2030. aasta

---

31 Euroopa Komisjoni tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraat, *Employment and social developments in Europe 2024* (Tööhõive ja sotsiaalareng Euroopas 2024), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2024.

eesmärgist endiselt oluliselt madalam[32]; arvestades, et tuleb teha olulisi lisapingutusi, et tagada niisuguste kvaliteetsete koolitusmeetmete pakkumine ja kättesaadavus, millega edendatakse elukestvat õpet;

M. arvestades, et naisi ohustab meestega võrreldes olulisemal määral selline vaesus, mis tuleneb diskrimineerimisest ja ebavõrdsusest, nagu suuremad raskused tööturule pääsemisel, palgaerinevused, madalam tööhõive, lühem ametialane karjäär, erinevused pensionide ja sotsiaaltoetuste väärtuses[33], raskused juurdepääsul konkreetsetele tervishoiuteenustele ning hooldus- ja majapidamistööde ebavõrdne jaotus[34]; arvestades, et naiste vaesust kogu selle mitmekesisuses tuleb mõista kui keerukat ja mitmemõõtmelist nähtust, mis hõlmab lisaks sotsiaalsetele, poliitilistele ja kultuurilistele aspektidele ka sissetulekut, eluaset, tervishoidu ning juurdepääsu haridusele ja sotsiaalteenustele ning mida ei saa kaotada ainuüksi tööhõivega, vaid mis nõuab terviklikku ja kaasavat lähenemisviisi, mis põhineb nii vaesuse ennetamisel kui ka leevendamisel; arvestades, et 2024. aastal oli kõigis ELi riikides peale kahe liikmesriigi suure materiaalse ja sotsiaalse puuduse määr naiste seas kõrgem (6,6 %) kui meeste seas (6,2 %)[35] ning suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määr oli kõigis ELi riikides naiste seas kõrgem (21,9 %) kui meeste seas (20 %)[36]; arvestades, et sama aasta andmed näitavad, et ELis pidasid end vaeseks 23,7 % naisi ja 22,7 % mehi[37], samas kui

---

32 Euroopa Komisjoni hariduse, noorte, spordi ja kultuuri peadirektoraat, *Education and training monitor 2024 – Comparative report* (Hariduse ja koolituse valdkonna 2024. aasta ülevaate võrdlev aruanne), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2024.

33 Briefing – „The gender gap in pensions in the EU“ (Ülevaade – sooline pensionilõhe ELis), Euroopa Parlament, sisepoliitika peadirektoraat, poliitikaosakond – majandus-, teadus- ja elukvaliteedi poliitika, juuli 2019.

34 https://eige.europa.eu/publications-resources/toolkits-guides/gender-equality-index-2021-report/gender-differences-household-chores.

35 Eurostat, Data Browser, „Severe material and social deprivation rate by age and sex“ (Suur materiaalne ja sotsiaalne puudus vanuse ja soo järgi), 14. november 2025, vaadatud 9. detsembril 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_mdsd11/default/table?lang=en.

36 Eurostat, Data Browser, „Persons at risk of poverty or social exclusion by age and sex“ (Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevad isikud vanuse ja soo järgi), 14. november 2025, vaadatud 9. detsembril 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_peps01n__custom_17280682/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=1136c1ef-3d9f-4fda-82fb-cf7423eac65e&&page=time:2024.

37 Eurostat, Data Browser, „Subjective poverty by age and sex“ (Subjektiivne vaesus vanuse ja soo järgi), 14. november 2025, vaadatud 9. detsembril 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_sbjp01__custom_17284289/bookmark/table?lang=en&&bookmarkId=7d0decb7-866a-4494-b901-58a61bebd575&&page=time:2024.

vaesuse ohus olid 21,6 % 65-aastastest ja vanematest naistest, kusjuures samasse vanuserühma kuuluvate meeste puhul oli see näitaja umbes 16,5 %[38];

N. arvestades, et vaesuse ja soolise vägivalla vahel on tugev seos ning vaesus süvendab soolise vägivalla mõju, eriti tõrjutud naistele, nagu LGBTIQ+-inimesed; arvestades, et vaesuses elavatel naistel on suurem risk kogeda vägivalda (sh lähisuhte- ja koduvägivalda) selliste tegurite tõttu nagu rahaline sõltuvus, eluasemekindluse puudumine ja tugiteenuste piiratud kättesaadavus[39]; arvestades, et kõigis liikmesriikides kogeb 30,7 % naistest oma elu jooksul mõne toimepanija poolt füüsilist vägivalda või ähvardusi ja/või seksuaalset vägivalda[40]; arvestades, et vaesus seab naised suuremasse inimkaubanduse ja seksuaalse ärakasutamise ohtu;

O. arvestades, et vaesus on intersektsionaalse diskrimineerimise puhul nii põhjus kui ka tagajärg, mõjutades ebaproportsionaalselt palju inimesi ja kogukondi, nagu naised, mitmesuguse rassilise ja etnilise taustaga perekonnad ja inimesed, romad ja *traveller*'id, kodutud, hoolekandeasutustes viibivad lapsed, LGBTQIA+-inimesed, vanemaealised ja noored, puuetega inimesed, usutunnistuse või veendumuste alusel diskrimineerimisega kokku puutuvad inimesed, kroonilisi haigusi põdevad ja sõltuvuses olevad inimesed, mitteametlikud hooldajad ja üksikvanemad; arvestades, et lisaks kokkupuutele muude inimõiguste rikkumise vormidega on need rühmad sotsiaalse tõrjutuse suhtes haavatavamad; arvestades, et praegusel tööturul ja sotsiaalkaitsesüsteemides esineb vähemkaitstud ja tõrjutud rühmade jaoks märkimisväärseid takistusi; arvestades, et vaesusega võitlemine nõuab seetõttu poliitikat, mis tunnistaks neid kattuvaid tõrjumise vorme ja võitleks nende vastu, tagades kõigile inimestele kõigi inimõiguste täieliku ja võrdse kasutamise;

---

38 Eurostat, Data Browser, „Persons at risk of poverty or social exclusion by age and sex" (Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevad isikud vanuse ja soo järgi), 14. november 2025, vaadatud 9. detsembril 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_peps01n__custom_17280682/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=1136c1ef-3d9f-4fda-82fb-cf7423eac65e&&page=time:2024.

39 Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut, *Financial independence and gender equality: Joining the dots between income, wealth, and power* (Rahaline sõltumatus ja sooline võrdõiguslikkus: sissetuleku, vara ja võimu vahelised seosed), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2024, https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/financial-independence-and-gender-equality.pdf.

40 Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut, „Gender-based violence survey" (Soolise vägivalla uuring), https://eige.europa.eu/newsroom/eu-gender-based-violence-survey?language_content_entity=en.

P. arvestades, et 2024. aastal oli ELis puuetega inimeste vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse oht 61 % suurem kui selliste piiranguteta inimeste puhul; arvestades, et 2023. aastal elas ELis ligikaudu 20,2 % 16-aastastest ja vanematest puuetega inimestest vaesuse ohus olevas leibkonnas; arvestades, et samas vanuserühmas elas ligikaudu 10,5 % puuetega inimestest tõsise materiaalse ja sotsiaalse puuduse ohus olevas leibkonnas; arvestades, et ELis on puudega ja puudeta inimeste tööhõives 24 protsendipunkti suurune vahe, kusjuures puudega naiste ja noorte puhul on vahe veelgi suurem[41];

Q. arvestades, et üht kõrgemat vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse taset ELis kogevad jätkuvalt roma ja *traveller*'i kogukonnad, kellest kuni 80 % on vaesuse ohus ja 48 % suures materiaalses puuduses, ning arvestades, et eriti haavatavad nende tingimuste suhtes on roma lapsed; arvestades, et andmete kohaselt on roma naised ühiskonnaelu põhivaldkondades, nagu haridus, tööhõive ja tervishoid, roma meestest ja ka teistest naistest ebasoodsamas olukorras[42];

R. arvestades, et 2021. aastal teatas 25 % romadest, et on kogenud viimase 12 kuu jooksul diskrimineerimist igapäevaelus, sealhulgas töö otsimisel, töökohal, seoses eluasemega, tervishoius ja hariduses, samuti segregatsiooni ja sotsiaal-majanduslikku tõrjutust[43], mille tulemuseks on ebaproportsionaalselt kõrge vaesuse määr; arvestades, et 80 % romadest elab allpool oma riigi vaesuspiiri[44];

S. arvestades, et ELis püsib digitaalne tõrjutus, mis ei võimalda üksikisikutel ja rühmadel pääseda täielikult juurde info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale ning seda kasutada, mis takistab

---

41 Euroopa Puuetega Inimeste Foorum, *EDF 7th Human Rights Report. The Right to work: The employment situation of people with disabilities in Europe* (EDFi 7. inimõiguste aruanne. Õigus tööle: puuetega inimeste tööhõive olukord Euroopas), 2023, https://www.edf-feph.org/publications/human-rights-report-2023-the-right-to-work/.

42 Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, *Roma Survey – Data in focus: Discrimination against and living conditions of Roma women in 11 Member States* (Romade uuring – kesksed andmed: roma naiste diskrimineerimine ja elutingimused 11 liikmesriigis), 2014, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-roma-survey-dif-women-2_en.pdf.

43 Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, *Roma survey 2021 – Roma in 10 European Countries: Main results* (Romade 2021. aasta uuring – romad kümnes Euroopa riigis: peamised tulemused), 2021, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2022-roma-survey-2021-main-results2_en.pdf.

44 Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, *Second European Union Minorities and Discrimination Survey: Roma – Selected findings* (Euroopa Liidu vähemuste ja diskrimineerimise teine uuring: romad – valitud tulemused), 2016, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2016-eu-minorities-survey-roma-selected-findings_en.pdf.

nende osalemist majanduslikus, sotsiaalses ja poliitilises elus; arvestades, et ELi linna- ja maapiirkondade vahel on endiselt üle viie protsendipunkti suurune digilõhe; arvestades, et digilõhe võib süvendada nende isikute digitaalset tõrjutust, kes on vaesed, ning on eriti märgatav vähemkaitstud rühmade, sealhulgas madala sissetulekuga või madala haridustasemega inimeste, eakate, puuetega inimeste ja maapiirkondades või eraldatud piirkondades elavate inimeste seas; arvestades, et peaaegu pooltel täiskasvanutel ei ole põhilisi digioskusi, kuigi sellised oskused on vajalikud rohkem kui 90 % töökohtadest; arvestades, et 5,4 % kooliealistest lastest kogu Euroopas kannatab digitaalse mahajäämuse all ja eri riikide vahel võib täheldada suuri erinevusi digiressurssidele juurdepääsul[45]; arvestades, et 2023. aastal oli 97,7 % kõigist ELi leibkondadest juurdepääs vähemalt ühele püsivõrgu lairibatehnoloogiale, aga maapiirkondades oli see näitaja ainult 92,2 %; arvestades, et 2023. aastal olid 32 % 16–29aastastest eurooplastest algtasemest madalamad digioskused ja madala haridustasemega inimeste hulgas kasvab see näitaja 43 %-ni, mis näitab märkimisväärset digioskuste lõhet noore elanikkonna seas[46];

T. arvestades, et juurdepääs kiirele ja usaldusväärsele internetile on oluline teadmistepõhises ja teadlikus ühiskonnas osalemiseks ning tööhõivele, haridusele, avalikele teenustele ja tervishoiule juurdepääsuks; arvestades, et avalike teenuste digitaliseerimine pakub suuri võimalusi, kuid selleks tuleb teha sihipäraseid jõupingutusi, et tagada vähemkaitstud rühmade kaasamine;

U. arvestades, et isiku tööhõive olukord mõjutab ELis märkimisväärselt riski sattuda vaesusesse või kogeda sotsiaalset tõrjutust; arvestades, et 2024. aastal koges 8,2 % kõigist ELis töötavatest inimestest madala palga, töökoha ebakindluse ja ebakindlate töötingimuste tõttu palgavaesust[47]; arvestades, et 2022. aasta andmete analüüsist nähtub, et osalise tööajaga töötajate puhul oli palgavaesuse määr ebaproportsionaalselt kõrgem (13,5 %) kui täistööajaga töötajate puhul (7,1 %)[48]; arvestades, et palgavaesus on jätkuvalt struktuurne probleem, mis avaldab mõjutatud leibkondadele märkimisväärset sotsiaalset ja majanduslikku survet ning pärsib sotsiaalset kaasatust

---

45 Ayllón, S., Holmarsdottir, H. & Lado, S., *Digitally Deprived Children in Europe* (Digitaalselt mahajäänud lapsed Euroopas), Child Indicators Research, köide 16, lk 1315–1339, 2023, https://doi.org/10.1007/s12187-022-10006-w.

46 Bertoni, E., Cosgrove, J. ja Cachia, R., *Digital skills gaps - a closer look at the Digital Skills Index* (DSI 2.0) (Digioskuste lüngad – täpsem pilk digioskuste indeksile), Euroopa Komisjon, Ispra, 2024, JRC140617, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC140617.

47 Eurostat, sotsiaalvaldkonna tulemustabel, https://ec.europa.eu/eurostat/cache/dashboard/social-scoreboard.

48 Euroopa Komisjon, „Employment and Social Developments in Europe (ESDE) 2023“ (Euroopa tööhõive ja sotsiaalareng 2023), vaadatud 9. detsembril 2025, https://op.europa.eu/webpub/empl/esde-2023/.

ja majanduslikku stabiilsust; arvestades, et palgavaesuse vähendamine on oluline õiglase tööhõive edendamiseks, ebavõrdsuse vähendamiseks ning kestliku ja kaasava majandusarengu tagamiseks kogu ELis; arvestades, et kollektiivläbirääkimistel, ametiühingutel ja sotsiaaldialoogil on oluline roll töö- ja tööhõivetingimuste ning sellest tulenevalt ka elamistingimuste parandamisel;

V. arvestades, et 2024. aasta ELi aruandes pensionide piisavuse kohta rõhutatakse, et 2022. aastal puudutas vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse risk ELis ligikaudu 18,5 miljonit 65-aastast ja vanemat isikut[49]; arvestades, et vaesusriski määr oli 2022. aastal selles vanuserühmas meeste puhul 14,2 % ja naiste puhul 19,8 %; arvestades, et vaesusriski määr 65-aastaste ja vanemate hulgas on pidevalt tõusnud nii kasvava vaesuse määra kui ka elanikkonna vananemise tõttu;

W. arvestades, et kvaliteetsed ja taskukohased avalikud teenused on sotsiaalkaitse, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja sotsiaalse kaasatuse kõrge taseme saavutamiseks hädavajalikud; arvestades, et kvaliteetsete avalike teenuste osutamist raskendavad mitmed probleemid, sealhulgas seoses teenuste jätkumise, suurenenud nõudluse ja ebapiisavate ressurssidega, mida osaliselt süvendab elanikkonna vananemine; arvestades, et igaühel ELis on õigus saada kvaliteetseid elutähtsaid teenuseid, millega peavad kaasnema toetusmeetmed abivajajate jaoks; arvestades, et vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse riskiga inimesed, eelkõige romad ja kodutud, puutuvad sellega seoses kokku struktuursete takistustega ning taristu, oskuste ja raha puudumisega;

X. arvestades, et 2024. aastal ei saanud ligikaudu 8 % eurooplastest ehk 36 miljonit inimest kogu liidus lubada endale iga kahe päeva tagant tasakaalustatud toitu, sealhulgas liha, kala või samaväärset taimetoitu, kusjuures see probleem on eriti terav vallaliste inimeste, õpilaste ja noorte täiskasvanute, väikese sissetulekuga perede ja sisserändajate seas; arvestades, et tulemuslikku juurdepääsu toidule tuleks pidada põhiliseks inimõiguseks, nagu märgitakse käimasolevas Euroopa kodanikualgatuses;

Y. arvestades, et vee kasutamise võimalus on elutähtis vajadus ja põhiline inimõigus; arvestades, et ligikaudu 9,8 miljonil inimesel ELis

---

49 Euroopa Komisjoni tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraat ning sotsiaalkaitsekomitee, „2024 Pension adequacy report – Current and future income adequacy in old age in the EU“ (2024. aasta aruanne pensionide piisavuse kohta – vanemaealiste inimeste sissetulekute praegune ja tulevane piisavus ELis). I köide, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2024, https://data.europa.eu/doi/10.2767/909323.

ei ole võimalik kasutada ohutult majandatavaid joogiveeteenuseid[50]; arvestades, et veel 9,4 miljonit inimest kasutab põhilisi veeteenuseid väljaspool eluruume[51] ja ligikaudu 450 000 inimesel puudub juurdepääs isegi põhilistele joogiveeteenustele[52]; arvestades, et joogivee ja veetaristu kasutamise võimalus puudub ebaproportsionaalselt elanikkonnarühmades, kes on tõrjutud;

Z. arvestades, et 2024. aastal oli Euroopas hinnanguliselt 1 286 691 inimest mõnel ööl kodutu[53]; arvestades, et munitsipaaleluruumidest tõstetakse ebaproportsionaalselt sageli sunniviisiliselt välja romasid ja teisi tõrjutud rühmi, sealhulgas romasid, kes maksavad regulaarselt üüri; arvestades, et paljudel juhtudel ei paku ametiasutused sundvõõrandamise korral alternatiivset eluaset või piisavat hüvitist[54];

AA. arvestades, et ELis elab ikka veel vähemalt 1,4 miljonit inimest hoolekandeasutustes ja see arv võib andmete puuduliku kättesaadavuse, järjepidevuse ja katvuse tõttu olla alahinnatud; arvestades, et vaesus on ELis endiselt üks perekonnaliikmete üksteisest lahutamist soodustavaid tegureid; arvestades, et kui lapsed paigutatakse hoolekandeasutustesse, on sellel tõsised tagajärjed lastele ja perekondadele, kuna see põlistab häbimärgistamist ja sotsiaalset eraldatust ning toetab

---

50 Maailmapank, „People using safely managed drinking water services (% of population) – European Union“ (Ohutult majandatavaid joogiveeteenuseid kasutavad inimesed (osakaal elanikkonnas) – Euroopa Liit), vaadatud 9. detsembril 2025, https://data.worldbank.org/indicator/SH.H2O.SMDW.ZS?locations=EU.

51 Maailmapank, „People using at least basic drinking water services (% of population) – European Union“ (Vähemalt põhitasandi joogiveeteenuseid kasutavad inimesed (osakaal elanikkonnas) – Euroopa Liit), vaadatud 9. detsembril 2025, https://data.worldbank.org/indicator/SH.H2O.BASW.ZS?locations=EU.

52 Eurostat, „Population having neither a bath, nor a shower, nor indoor flushing toilet in their household by poverty status“ (Elanikkond, kelle majapidamises puudub vann, dušš ja siseruumides asuv veeklosett, vaesuse taseme järgi), Eurostat Data Browser, 28. oktoober 2025, vaadatud 9. detsembril 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_06_10/default/table?lang=en.

53 Euroopa kodututega tegelevate riiklike organisatsioonide liit (FEANTSA), „9th overview of housing exclusion in Europe 2024“ (Üheksas ülevaade eluasemega seotud tõrjutusest Euroopas, 2024), https://www.feantsa.org/resources/9th-overview-of-housing-exclusion-in-europe-2024.

54 Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, „Housing conditions of Roma and Travellers in the European Union – Comparative report“ (Romade ja *traveller*'ide eluasemetingimused Euroopa Liidus – võrdlev aruanne), 2009, https://fra.europa.eu/en/publication/2011/housing-conditions-roma-and-travellers-european-union-comparative-report.

põlvkondadevahelist ebasoodsate olude tsüklit[55]; arvestades, et hoolekandeasutuste elanikud võivad end sageli tunda laiemast kogukonnast eraldatuna ja neil ei ole piisavat kontrolli oma elu ega neid mõjutavate otsuste üle, kuigi nad tahaksid oma elu üle paremat kontrolli; arvestades, et hoolimata asjaolust, et EL on olnud pikka aega pühendunud deinstitutsionaliseerimise protsessile, tuleb ikka veel teha pingutusi nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil, et vähemkaitstud elanikkonnarühmad saaksid elada perekonnas või kogukondlikus keskkonnas;

AB. arvestades, et vaesuses elavatel inimestel on ebaproportsionaalselt piiratud juurdepääs tervislikule toidule ja kvaliteetsetele tervishoiuteenustele; arvestades, et vaesust seostatakse seetõttu suurema füüsilise ja vaimse tervise probleemide riskiga; arvestades, et vaesuse ja tervise vahelist seost mõjutavad märkimisväärselt takistused tervishoius, näiteks esmatasandi tervishoiuteenuste kasutamisel ja haiglaravile pääsemisel; arvestades, et vaesus, sotsiaalne eraldatus ja krooniline stress on omavahel tihedalt seotud, kahjustades vaimset heaolu ning suurendades sõltuvuse riski, suremust ja enneaegse surma riski; arvestades, et vaesus ja sõltuvus tugevdavad üksteist vastastikku, luues nõiaringi, mis süvendab sotsiaalset tõrjutust; arvestades, et vaesuse kaotamiseks on omakorda vaja, et sõltuvustega tegelemisel järgitaks tervisest lähtuvat tõenduspõhist lähenemisviisi, milles seatakse esikohale ennetus ja taastumine;

AC. arvestades, et perekonnad kogevad mitmeid ja omavahel seotud probleeme, mida ükski teenus ega organisatsioon üksi ei suuda lahendada; arvestades, et teenuste jätkumine ja vajalik koordineerimine teenuste vahel on olulised selleks, et valmistuda laste ees seisvateks üleminekuteks ja neid hõlbustada; arvestades, et riskirühma kuuluvatel perekondadel võib rahaliste takistuste, häbimärgistamise või kättesaadavuse tõttu olla piiratud juurdepääs vaimse tervishoiu teenustele; arvestades, et diskrimineerimisel on otsene seos vaesusega, kuna see ei lase vaesuses elavatel inimestel saavutada piisavat elatustaset;

AD. arvestades, et sotsiaalkindlustussüsteeme tuleb tugevdada, et kohandada neid demograafiliste probleemide, uute töövormide ning rohe- ja digipöördega; arvestades, et sotsiaalkaitse tulemuslikkus vaesuse vähendamisel langes 2021.–2024. aastal 37,1 %-lt 34,4 %-le[56]; arvestades, et praegusel tööturul ja praegustes sotsiaalkaitsesüsteemides esineb vähemkaitstud ja tõrjutud elanikkonnarühmade jaoks suuri takistusi;

---

55 UNICEF, „Policy brief: Keeping families together in Europe“ (Poliitikaülevaade: perekondade kooshoidmine Euroopas), 2024, https://www.unicef.org/eca/media/36541/file/Keeping%20families%20together%20in%20Europe.pdf.

56 Eurostat, sotsiaalvaldkonna tulemustabel, https://ec.europa.eu/eurostat/cache/dashboard/social-scoreboard.

AE. arvestades, et miinimumsissetuleku kavad on jätkuvalt oluline vahend sissetuleku kindlustamiseks ning ebavõrdsuse ja vaesuse vähendamiseks kogu ELis; arvestades, et miinimumsissetuleku kavad erinevad liikmesriigiti märkimisväärselt seoses sellega, mis puudutab hüvitiste piisavust ja ulatust ning nende seost töötute aktiveerimise meetmetega; arvestades, et miinimumsissetuleku tase on enamikus liikmesriikides tunduvalt allpool riiklikku vaesuspiiri; arvestades, et hinnanguliselt 30–50 % abikõlblikust elanikkonnast ei kasuta miinimumsissetuleku kavasid, mis kahjustab selle toetusvahendi eesmärkide saavutamist;

AF. arvestades, et tagada tuleb vaesuse kogemusega inimeste osalemine neid mõjutava poliitika kavandamises ja hindamises, et suurendada vaesuses elavate inimeste demokraatlikku osalemist, võimestamist ja sotsiaalset emantsipatsiooni ning saavutada selle poliitika abil paremaid ja õiglasemaid tulemusi;

AG. arvestades, et äärepoolseimate piirkondade kaugus, saareline asend, väiksus, keeruline topograafia ja kliima ning majanduslik sõltuvus konkreetsetest tegevusaladest ja toodetest piiravad oluliselt nende arengut; arvestades, et ebavõrdsus on äärepoolseimate piirkondade üks suurimaid sotsiaalseid probleeme ning vaesus ja töötus, koolist väljalangemine ja nende inimeste arv, kes ei tööta, ei õpi ega osale koolitusel, on neis piirkondades ebaproportsionaalselt suur; arvestades, et äärepoolseimate piirkondade sisemajanduse koguprodukt on ELi ja liikmesriikide keskmisest palju väiksem (60 % ELi 27 liikmesriigi keskmisest);

AH. arvestades, et maapiirkondades vaesuse tsüklit soodustavad tegurid on spetsiifilised ning maapiirkondades elavate vähemkaitstud inimeste probleemid erinevad linnapiirkondades elavate vähemkaitstud inimeste probleemidest; arvestades, et töövõimaluste, avalike teenuste (sealhulgas haridus ja ühistransport) ja digitaalse ühendatuse puudumine, kõrged energia- ja transpordihinnad ning demograafilised muutused, nagu rahvastikukadu, suurendavad vaesust maapiirkondades; arvestades, et maapiirkondades elavad naised on vaesuse suhtes eriti tundlikud, kuna nende juurdepääs tööhõivele, teenustele ja sotsiaalsele toetusele on piiratud; arvestades, et ELi vaesusevastases strateegias tuleb neid territoriaalseid iseärasusi arvesse võtta ning tagada kohandatud poliitikameetmed ja rahastamismehhanismid, mille abil saab tulemuslikult edendada sotsiaalset kaasatust ja territoriaalset ühtekuuluvust;

AI. arvestades, et vaesusevastase strateegiaga seotud vahendeid tuleb koordineerida mitmel tasandil ja neid vahendeid tuleb omavahel lõimida; arvestades, et vaja on tugevat juhtimismehhanismi, et jälgida strateegia eesmärkide saavutamist; arvestades, et strateegia annab tulemusi ainult siis, kui sellega kaasnevad piisavad rahalised vahendid ja kui selle eesmärke toetatakse mitmesugustest asjakohastest ELi valdkondlikest fondidest; arvestades, et praeguse

mitmeaastase finantsraamistikuga hõlmatud sätteid vaesuse ja sotsiaalse kaasatuse kohta tuleks järgmises mitmeaastases finantsraamistikus uuendada ning nende jaoks tuleks tagada piisav rahastus ja näha ette sihtotstarbelised vahendid;

AJ. arvestades, et ELi ja liikmesriikide tasandil on vaja läbipaistvaid ja põhjalikke andmekogumis- ja aruandlusmehhanisme, et jälgida edusamme seoses Euroopa sotsiaalõiguste samba 2030. aasta peamiste eesmärkidega, sealhulgas eesmärgiga vähendada vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse riskiga inimeste arvu 2019. aasta näitajatega võrreldes vähemalt 15 miljoni võrra;

Vaesuse kaotamise strateegia

1. väljendab muret selle pärast, et 2024. aastal oli ELis vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus endiselt 93,3 miljonit inimest, sealhulgas 20 miljonit last, st iga neljas laps ELis, ning et 27 miljonit inimest kannatas ELis suure materiaalse ja sotsiaalse puuduse all;

2. rõhutab, et vaesus on keeruline nähtus, mis mõjutab kõiki eluvaldkondi, on tingitud süsteemsest ja struktuursest ebaõiglusest ning on läbi põimunud ajaloolise ebavõrdsusega, mis põhineb sool ja soolisel eneseväljendusel, rassil ja etnilisel päritolul, usutunnistusel, rändestaatusel, vanusel, seksuaalsel sättumusel ja puudel;

3. rõhutab, et kõige jätkusuutlikum vaesusevastane poliitika on selline, mis ei lase vaesusel üldse tekkidagi; nõuab ennetusega seoses terviklikku lähenemisviisi, mis võimaldab tegeleda vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse algpõhjuste ja mitmemõõtmeliste aspektidega ning nende omavaheliste seostega, mis puudutab juurdepääsu kvaliteetsetele töökohtadele, sotsiaalkaitsele ja miinimumsissetulekule, avalikke teenuseid, haridust, varajases lapsepõlves sekkumise meetmeid, tervishoidu, toitu, eluaset, energiat ja maksustamist; rõhutab, et vaesust saab leevendada ainult selliste poliitikameetmete edendamisega, millega tagatakse poliitiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste jagamatus ja universaalsus;

4. tuletab meelde, et vaesus mõjutab ebaproportsionaalselt palju tõrjutud ja vähemkaitstud ühiskonnarühmi, nagu naised, mitmesuguse rassilise ja etnilise taustaga perekonnad ja inimesed, romad ja *traveller*'id, kodutud, hoolekandeasutustes viibivad lapsed, LGBTQIA+-inimesed, vanemaealised ja noored, puuetega inimesed, usutunnistuse või veendumuste alusel diskrimineerimisega kokku puutuvad inimesed, kroonilisi haigusi põdevad ja sõltuvuses olevad inimesed, mitteametlikud hooldajad ja üksikvanemad; rõhutab, et selle probleemi lahendamiseks on vaja sihipäraseid meetmeid eritähelepanuga neile, kes võivad kõige enam sattuda äärmisesse vaesusesse;

5. tuletab meelde, et EL on võtnud Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas endale kohustuse vähendada 2030. aastaks vaesuse või

sotsiaalse tõrjutuse riskiga inimeste arvu vähemalt 15 miljoni, sealhulgas vähemalt viie miljoni lapse võrra; rõhutab, et kui vaesuse vastu võitlemise lähenemisviisi paradigma ei muutu ja kui ei tagata piisavat rahastust, siis EL ja selle liikmesriigid neid vaesuse vähendamise eesmärke ei saavuta;

6. kutsub komisjoni üles esitama tervikliku, ambitsioonika ja piisavalt rahastatud vaesusevastase strateegia, mis sisaldaks järgmisi üldisi eesmärke ja suuniseid:

   a) selle tunnistamine, et vaesus on inimväärikuse rikkumine, mis ei lase täielikult teostada inimõigusi, ja alus õigustel põhineva lähenemisviisi edendamisele kooskõlas rahvusvaheliste õigusraamistikega, eelkõige inimõiguste ülddeklaratsiooni artikliga 25;
   b) eesmärgi seadmine kaotada vaesus kiiresti hiljemalt 2035. aastaks, tuginedes ÜRO kestliku arengu eesmärkide ja Euroopa sotsiaalõiguste samba normidele ning töötades samal ajal välja ka vaheetapi edunäitajad, selged vahe-eesmärgid ja seireraamistiku, mis võimaldavad asjakohaselt kooskõlastada poliitikat ja rahastamisvajadusi;
   c) selle eesmärgi saavutamiseks asjakohane koordineerimine komisjoni ja liikmesriikide vahel, ning seal kus vajalik, piirkondlike omavalitsustega, järgides subsidiaarsuse põhimõtet;
   d) pikaajalises vaesusevastases poliitikas sellise tervikliku, inimkeskse ja lõimitud elutsüklipõhise lähenemisviisi järgimine, mille puhul ühendatakse üldised ja sihipärased meetmed, alustades lapsepõlvest ja jätkates kõigi hilisemate eluetappidega, eesmärgiga kaotada vaesus ja edendada sotsiaalset kaasatust, mis peaks olema valdkondlikus poliitikas valdkondadevaheline kriteerium;
   e) vaesuse kogemusega inimeste osalemine neid mõjutava poliitika kindlaksmääramises, elluviimises ja hindamises kaasaval, tulemuslikul ja läbipaistval viisil, millega kaasneb vajalik metoodika ja suutlikkuse suurendamine;
   f) diskrimineerimiskeelu kui alus- ja horisontaalse põhimõtte lõimimine kogu vaesusevastase strateegia ulatuses, et võidelda struktuurse ebavõrdsuse ja ühiskondliku häbimärgistamise vastu, mis on tingitud diskrimineerimisest, mis süvendab vaesust ja sotsiaalset tõrjutust;
   g) vaesusevastaste meetmete jaoks mitmeaastases finantsraamistikus ja liikmesriikide eelarvetes piisavate ja jätkusuutlike eelarvevahendite eraldamine, et toetada vaesusevastase strateegia täielikku elluviimist ja tagada selle pikaajaline mõju;

7. kutsub komisjoni üles tunnistama vaesuse ja soolise vägivalla vahelist struktuurset seost ning tegelema vaesuse ja eelkõige naiste ja laste vaesuse kaotamise peamise strateegiana soolise vägivalla probleemiga, tunnistades, et vägivalla kõigi vormide likvideerimine on hädavajalik selleks, et naised saaksid täielikult osaleda

kogukonnas ja majanduses, et neil oleks juurdepääs haridusele, tööhõivele ja sotsiaalteenustele ning et nad saavutaksid seeläbi rahalise iseseisvuse; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid suurendaksid avaliku sektori investeeringuid soolise vägivalla vastasesse poliitikasse; väljendab heameelt selle üle, et EL ratifitseeris Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni, ning nõuab tungivalt, et Bulgaaria, Tšehhi, Ungari, Leedu ja Slovakkia viiksid ratifitseerimisprotsessi viivitamata lõpule; kutsub komisjoni üles tagama naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise direktiivi tulemusliku rakendamise, et vaesuses elavatel ja muud vägivalda kogevatel naistel oleks piisav ja tingimusteta juurdepääs varjupaikadele, ohvritele mõeldud tugiteenustele, õigusabile ja sotsiaalhoolekandele, olenemata nende elukohast või rändestaatusest;

Õiglased töötingimused ning sissetuleku ja jõukuse õiglasem jaotamine

8. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles püüdlema eesmärgi poole saavutada täielik ja inimväärne tööhõive, samuti tagada piisav sotsiaalkaitse, teenused kõigile ning sissetuleku ja jõukuse õiglane jaotamine, millest tuleks juhinduda majandus- ja sotsiaalpoliitikas; kutsub sellega seoses komisjoni ja liikmesriike üles tugevdama oma aktiivset tööturupoliitikat, eelkõige tööhõivest kõige kaugemale jäänute puhul; rõhutab, et tulemuslik aktiivne tööturupoliitika ei peaks piirduma juurdepääsuga tööhõivele, vaid hõlmama ka teenuseid, mis võimaldavad inimestel tööle jääda;

9. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendama poliitikat, mille eesmärk on kaitsta ja toetada töötaja õigusi, kvaliteetseid töökohti, stabiilseid töösuhteid ja kaitset põhjendamatu vallandamise eest, õiglast palka, sealhulgas võrdset tasu võrdse töö eest ning naiste ja meeste võrdset tasu, elukestvat õpet, täiend- ja ümberõpet, töötervishoidu ja -ohutust, mittediskrimineerimist ja piisava sotsiaalkaitse võimalusi; väljendab sellega seoses heameelt kvaliteetsete töökohtade tegevuskava väljakuulutamise üle, mille eesmärk on tagada õiglane üleminek kõigile töötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele, eelkõige suurendades kollektiivläbirääkimiste katvust; rõhutab, et see tegevuskava kujutab endast võimalust kehtestada üksikisiku õigus koolitusele ja elukestvale õppele; rõhutab, et iga kaheteistkümnes töötaja ELis kogeb endiselt palgavaesust; rõhutab sellega seoses, et ELis ei tohiks palgavaesust esineda, ning kutsub komisjoni ja liikmesriike tungivalt üles selle probleemiga tõsiselt tegelema, kõrvaldades struktuursed tõkked, mis ei piirdu vaid töökoha kvaliteediga, näiteks lapsehoiuteenuste kättesaadavus ja nende teenuste toetamine, parandades kvalifikatsioonide tunnustamist ning käsitledes kohandatud kutsenõustamise ja koolitustoetuse puudumise probleemi; rõhutab, et piisava miinimumpalga direktiivi (EL) 2022/2041 ülevõtmine on töötajate vaesusriski ennetamisel ja selle vastu võitlemisel keskse

tähtsusega ning sellega tugevdatakse ühtlasi töötamise stiimuleid;

10. rõhutab vajadust tugevdada demokraatlikku osalemist tööl kui palgavaesuse leevendamise vahendit, tagades organiseerumis- ja kollektiivse tegutsemise ning tõhustatud kollektiivläbirääkimiste õiguse, ametiühinguõigused, nimelt vabaduse luua ametiühinguid ja nendega ühineda, parandades töö- ja eraelu tasakaalu ning pakkudes õiglasi töötingimusi (sh tööaeg) ja kohandades töötingimusi inimvajadustele;

11. rõhutab vajadust tugevdada vaesuses elavate inimeste ja vähemkaitstud elanikkonnarühmade, eelkõige pikaajaliste töötute ja väheste oskustega isikute jaoks avalikke tööturuasutusi, koolitusvõimalusi ja tööotsimise tugisüsteeme; rõhutab, kui oluline on individuaalne nõustamine, mitteametlike oskuste tunnustamine ja koolituse sidumine kvaliteetsete töövõimalustega; kutsub liikmesriike üles tagama selliste mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimise riiklike raamistike väljatöötamise ja laiendamise, mis võimaldavad tunnustada praktilisi kogemusi niisugustes sektorites nagu ehitus, põllumajandus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, külalismajandus, tootmine, käsitööndus, logistika ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, tuginedes nõukogu 20. detsembri 2012. aasta soovitusele mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimise kohta[57];

12. rõhutab, kui oluline on toetada naiste ettevõtlust ja iseenda tööandjana tegutsemist – eriti maapiirkondades, saartel ja muudel geograafilistel äärealadel – kui vahendit suurema majandusliku kaasatuse ja soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks ning vaesuse leevendamiseks, kohalike töökohtade loomiseks ja kaasava majandusarengu toetamiseks; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama naisettevõtjatele sihipärase toetuse, parandades nende võimalusi rahastuse ja ettevõtluskoolituse saamiseks ning digivahendite kasutamiseks ja parandades nende juurdepääsu turgudele; kutsub komisjoni üles töötama välja poliitikameetmeid, mis hõlbustavad naistel saada kvaliteetseid töökohti ja leida ettevõtlusvõimalusi, pakkudes ettevõtetele stiimuleid naiste, eelkõige üksikemade töölevõtmiseks ja edutamiseks ning neile paindliku töökorralduse kehtestamiseks;

13. rõhutab, et segregatsioon puuetega laste juurdepääsul tavaharidusele põhjustab sotsiaalset tõrjutust ning on kogu ELis jätkuvalt probleem; nõuab, et vaesusevastase strateegiaga tagataks puuetega lastele juurdepääs haridusele nii füüsilise taristu kui ka õppematerjalide osas, et tagada kõigile õpilastele võrdsed võimalused; rõhutab, et taskukohane abitehnoloogia ja tehisintellekt omavad puuetega õpilaste kaasava õpetamise edendamisel potentsiaali, pakkudes personaalset tuge, kohandatavaid töövahendeid ja paremat suhtlemisvõimalust; julgustab liikmesriike

---

57 ELT C 398, 22.12.2012, lk 1.

nendesse tehnoloogiatesse investeerima ja tagama, et nende tulemuslikuks integreerimiseks koolitataks õpetajaid; kutsub lisaks komisjoni ja liikmesriike üles tagama tugevad kaitsemeetmed, et hoida ära roma laste seas intellektipuude või hariduslike erivajaduste väära diagnoosimist, mis põhjustab hariduslikku segregatsiooni; rõhutab mittediskrimineerivate hindamistavade ning kõigi laste õigusi ja väärikust austava kaasava hariduspoliitika tähtsust;

14. soovitab komisjonil ja liikmesriikidel võtta arvesse äärmise vaesuse ja inimõigustega tegeleva ÜRO eriraportööri 2023. aasta aruandes esitatud lähenemisviisi, mille kohaselt tuleks võidelda vaesuse vastu töö kättesaadavaks tegemise ning täieliku tööhõive ja kvaliteetsete töökohtade eesmärgi saavutamisega, nimelt luues või tugevdades erivahendeid, mille peamine eesmärk on võidelda töötuse ja vaeghõive vastu, pakkudes individuaalset tuge ning suurendades tööturult kõige kaugemale jäänute, eelkõige ebasoodsas olukorras olevatest ja vähemkaitstud elanikkonnarühmadest pärit inimeste, näiteks romade ja puuetega inimeste tööalast konkurentsivõimet; on seisukohal, et nende vahendite puhul tuleks arvesse võtta nii era- kui ka avaliku sektori rolli ning liikmesriikide sotsiaalset vastutust;

15. on seisukohal, et sotsiaalmajandus on ELi sotsiaalse turumajanduse oluline osa ning Euroopa sotsiaalõiguste samba ja selle eesmärkide rakendamist soodustav jõud, tagades sageli töö vähemkaitstud ja tõrjutud elanikkonnarühmadele; nõuab, et sotsiaalmajandust tugevdataks vaesusevastase strateegiaga kooskõlas ELi sotsiaalmajanduse tegevuskava ja Euroopa Liidu sotsiaalmajandust käsitleva Liège'i tegevuskavaga; kordab oma üleskutset komisjonile uurida uuenduslikke rahastamismehhanisme, nagu sotsiaalsed võlakirjad, et rahastada projekte, millega toetatakse sotsiaalmajanduse arengut ELis[58];

16. kutsub elukalliduse kriisi silmas pidades komisjoni ja liikmesriike üles tagama taskukohaste esmatähtsate kaupade ja teenuste, nagu toit, energia, vesi, eluase, transport ja side, kättesaadavuse;

Juurdepääs kvaliteetsetele avalikele teenustele, sotsiaalkaitsele ja toetusmeetmetele

17. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid võitleksid vaesuse vastu, edendades avalikku poliitikat, millega tagatakse poliitiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste jagamatus ja universaalsus; rõhutab valdkondadeülese lähenemise tähtsust ning vajadust vähendada vaesust ja sotsiaalset tõrjutust, eelkõige edendades eluasemete kättesaadavust, juurdepääsu avalikule ruumile ja avalikele teenustele, tervishoiuteenuste kättesaadavust ning heaolu ja elukvaliteeti; kutsub liikmesriike üles töötama välja meetodid, millega saaks hinnata vaesusest ja sotsiaalsest tõrjutusest väljamurdmise ning ühiskonnas täiel määral osalemise ees seisvaid

---

58 Euroopa Parlamendi 6. juuli 2022. aasta resolutsioon ELi sotsiaalmajanduse tegevuskava kohta (ELT C 47, 7.2.2023, lk 171).

struktuurseid või süsteemseid tõkkeid, olenemata sellest, kas need tõkked esinevad nende õigussüsteemides, avalikus poliitikas või territoriaalsel tasandil rakendamises;

18. nõuab, et ELi vaesusevastasesse strateegiasse lisataks kvalitatiivsed näitajad, et võtta paremini arvesse vaesuse mitmemõõtmelisi aspekte;

19. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles märkimisväärselt suurendama avaliku sektori investeeringuid poliitikameetmetesse, millega tagatakse sotsiaalsed õigused, kindlustades üldise juurdepääsu kvaliteetsetele avalikele teenustele ning üldist majanduslikku ja sotsiaalset huvi pakkuvatele kaupadele ja teenustele, nagu inimväärne eluase, toit, vesi, kanalisatsioon, energia, transport, side ning kultuuri- ja vabaajategevus; rõhutab, et juurdepääs tervislikule ja taskukohasele toidule on hädavajalik, eriti äärmises vaesuses elavate üksikisikute ja perekondade, samuti laste, üksi elavate eakate ja tõrjutud kogukondade jaoks; rõhutab, et sellised investeeringud aitavad põlvkonnast põlvkonda kanduvast vaesusest välja rabeleda ning sotsiaalset ja tööhõivealast kaasatust võimaldada, eelkõige niisugustes valdkondades nagu haridus, sealhulgas alusharidus ja lapsehoid, tervishoid, sealhulgas vaimne tervishoid, ja sotsiaalkaitse;

20. kutsub komisjoni üles toetama liikmesriike sellise eluasemepoliitika edendamisel, millega tagatakse üldine juurdepääs inimväärsele ja taskukohasele eluasemele kooskõlas ÜRO kestliku arengu eesmärkide ja inimõiguste ülddeklaratsiooni, eelkõige selle artikliga 25, ning mis sisaldab konkreetseid meetmeid kodutuse vähendamiseks; kutsub komisjoni üles subsidiaarsuse põhimõtet järgides tagama, et Euroopa taskukohaste eluasemete kava vastaks kõigi ELi riikide eluasemevajadustele, eritähelepanuga vaesuses elavatele inimestele, vähemkaitstud lastele, noortele ja tõrjutud kogukondadele; rõhutab taskukohaste ja kättesaadavate eluasemete olulist rolli deinstitutsionaliseerimise toetamisel ja vaesusest, ebakvaliteetsest eluasemest või vähesest toetusest tingitud hoolekandeasutusse paigutamise ennetamisel[59]; nõuab, et selle kavaga nähtaks ette piisavad ELi rahalised vahendid avaliku sektori elamufondi ja sotsiaalelamufondi laiendamiseks ja renoveerimiseks; nõuab riigiabi normide läbivaatamist, et võimaldada liikmesriikidel teha suuremaid investeeringuid avaliku sektori omanduses olevatesse ja sotsiaaleluruumidesse, meetmeid sotsiaaleluruumide ja elamuühistute kavade toetamiseks mittetulundussektoris ja sotsiaalmajanduses ning meetmeid üürnike kaitsmiseks, et tagada stabiilsed eluasemed ja hoida ära süülise põhjuseta väljatõstmist, ja spekulatiivsete tavade vastu võitlemiseks;

---

59 Eurofound, „Paths towards independent living and social inclusion in Europe“ (Iseseisva elamise ja sotsiaalse kaasatuse suunas Euroopas), Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2024, Luxembourg.

21. nõuab tungivalt, et komisjon toetaks subsidiaarsuse põhimõtet järgides liikmesriike selliste programmide ja meetmete rakendamisel ja laiendamisel nagu „Esmalt eluase“, et vähendada ja ennetada kodutust ning eelkõige laste kodutust, tunnistades, et kodutus on üks kõige tõsisemaid ja nähtavamaid vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vorme; nõuab tungivalt, et komisjon esitaks usaldusväärse tegevuskava koos konkreetsete eesmärkidega, et kaotada 2030. aastaks kodutus kogu ELis, ning see kava peab sisaldama erimeetmeid, mis võimaldavad vältida kodutust üldiselt, laste ja perekondade kodutust ning töökoha kaotusest ja ebakindlatest tööhõivetingimustest põhjustatud kodutust ning mis võimaldavad tegeleda naiste kodutuse probleemiga, mis on sageli tingitud pere- ja koduvägivallast, samuti meetmeid, mille abil saab parandada eluasemete kättesaadavust puuetega inimeste ja vanemaealiste jaoks;

22. kutsub liikmesriike üles looma ja toetama kodututele mõeldud tugikeskusi, mis pakuvad kodutute vajadustele kohandatud põhi- ja eriarstiabi, sealhulgas füüsilise ja vaimse tervise teenuseid, mida täiendavad haridusprogrammid, mille eesmärk on ennetada uimastite kuritarvitamist, sealhulgas nõustamine, ja oskuste arendamise algatused, et toetada ühiskonda taasintegreerimist; kutsub komisjoni üles andma suuniseid ja hõlbustama parimate tavade vahetamist liikmesriikide vahel, et tagada nende keskuste tulemuslik ja inimlik toimimine;

23. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kehtestama mõjusad meetmed ja tulemusliku poliitika, mille eesmärk on rakendada põhimõtet „võrdse töö eest võrdne tasu“, võideldes ebavõrdsuse ja diskrimineerimise vastu töökohal, eelkõige sellise ebavõrdsuse ja diskrimineerimise vastu, mis põhineb sool, rassilisel või etnilisel päritolul, puudel, vanusel, sotsiaal-majanduslikul taustal, seksuaalsel sättumusel, sooidentiteedil või rändestaatusel; rõhutab, kuivõrd tähtis on kiiresti rakendada võrdse töötasu direktiivi (EL) 2023/970 ning kuivõrd olulised on teadlikke ja alateadlikke eelarvamusi käsitlevad teavituskampaaniad ja koolitused, et sellist ebavõrdsust ja diskrimineerimist ära hoida;

24. nõuab uusi kiireloomulisi samme selleks, et kaotada sooline tööhõivelõhe ja sooline pensionilõhe ning suurendada investeeringuid avalikesse teenustesse ja sotsiaalsesse taristusse; nõuab tungivalt, et komisjon julgustaks liikmesriike töötama välja sihipäraseid meetmeid piisava pensionitaseme tagamiseks;

25. kutsub liikmesriike üles töötama välja poliitika emaduse ja isadusega seotud õiguste ning vanema- ja muude hooldajate õiguste tugevdamiseks, edendades töö- ja eraelu tasakaalu, sealhulgas paindliku tööaja korraldust, hõlbustades naistel saada rasedus- ja sünnituspuhkuse ajal garanteeritud sissetulekut ning toetades nende tööle naasmist pärast rasedus- ja sünnituspuhkust ning tagades piisavad tingimused rinnaga toitmiseks töökohal; julgustab

liikmesriike kehtestama ja edendama kättesaadava ja piisavalt hüvitatud isapuhkuse poliitikat, mis võimaldab isadel luua oma lastega tugevaid sidemeid, jagada võrdselt hoolduskohustusi ja võtta töölt piisavalt aega vabaks, et toetada väikelapse arengut ja perekonna heaolu;

26. rõhutab, et tasustamata hooldustöö mõjutab ebaproportsionaalselt naisi ja nende majandusjulgeolekut; kutsub liikmesriike üles tugevdama oma riiklikke ja piirkondlikke hooldussüsteeme, et tagada kõigile inimestele, nii vanematele kui ka noorematele, olenemata nende taustast, juurdepääs professionaalsetele hooldusteenustele, millega tagatakse hooldustöötajatele head töötingimused; rõhutab, et koduhooldus on väga vajalik selleks, et pakkuda abivajajatele, sealhulgas vanemaealistele, kvaliteetset, inimkeskset hooldust ning lisaks sellele ka kvaliteetset lapsehoiuteenust; julgustab liikmesriike uurima võimalust võtta väärika ja kogukonnapõhise hoolduse toetamiseks kasutusele tavad ja meetmed, millega toetatakse mitteametlikke hooldajaid ja eelkõige neid, kes hooldavad väikese sissetulekuga leibkondadest pärit üksikisikuid, keda ametialase hindamise põhjal peetakse võimetuks iseseisvalt elama;

27. kutsub liikmesriike üles tagama juurdepääsu tööle naasmise toetusele nende töötajate ja eriti naiste jaoks, kes on perekondlike kohustuste tõttu mitu aastat tööturult eemal olnud, ning töötama välja sellega seotud poliitika;

28. nõuab tungivalt, et liikmesriigid tagaksid kõigile üldise juurdepääsu taskukohastele ja kvaliteetsetele riiklikele tervishoiuteenustele, sealhulgas sünnituseelse, emade, vastsündinute ja laste tervishoiu teenustele, kaasa arvatud esmasele ennetusele, vaktsineerimisprogrammidele ja esmatasandi tervishoiule, juurdepääsu diagnoosimisele, ravile ja rehabilitatsioonile, mitmekesisele arstiabile ja eriravile, tagades kõigile naistele õiguse saada seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu teenuseid, lisaks juurdepääsu sihipärastele meetmetele, et tagada tervise- ja arenguprobleemide riskiga inimeste puhul varajane tuvastamine ja sekkumine, ning et nad täiustaksid sihipäraseid varajases lapsepõlves sekkumise teenuseid, mille eesmärk on toetada laste arengut, heaolu ja sotsiaalset kaasatust;

29. tunnistab, et menstruatsiooniga seotud rahapuudus on ELis struktuurne vaesuse ja soolise ebavõrdsuse vorm, mis puudutab hinnanguliselt 10 % menstruatsiooniga elanikkonnast; toonitab selle ebaproportsionaalset mõju madala sissetulekuga naistele ja tütarlastele, samuti pagulastele, varjupaigataotlejatele, noortele, kodututele, puuetega inimestele ja teistele ebakindlas olukorras olevatele inimestele; rõhutab, et menstruatsiooniga seotud rahapuudus piirab arvestatavalt osalemist sotsiaalses, haridus- ja tööelus; kutsub komisjoni üles töötama ELi vaesusevastase strateegia raames välja tervikliku tegevuskava, millega tagatakse menstruaaltoodete tasuta või taskukohane kättesaadavus,

juurdepääs teabele ja piisavad sanitaartingimused, eelkõige avalikes kohtades, nagu haridusasutustes, töökohal, üldkasutatavates hoonetes ja vastuvõtukeskustes;

30. kutsub liikmesriike üles tugevdama riiklikke, universaalseid ja solidaarsusel põhinevaid sotsiaalkindlustussüsteeme, et tagada täielik ja tulemuslik sotsiaalkaitse kõigile, sealhulgas töötajatele, füüsilisest isikust ettevõtjatele ja pensionäridele, ning et vältida ja kõrvaldada vaesuse ja palgavaesuse algpõhjuseid kooskõlas nõukogu 2019. aasta soovitusega, milles käsitletakse töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate juurdepääsu sotsiaalkaitsele; rõhutab, kui oluline on tegeleda probleemidega, millega peavad toime tulema ebakindlas või ebatüüpilises töösuhtes olevad inimesed, eelkõige noored, kes puutuvad kokku vanuselise diskrimineerimisega ja kelle puhul ei ole sotsiaalkindlustushüvitiste saamiseks veel piisavalt sissemakseid tehtud, samuti loomeisikud ning kultuuri- ja loomemajanduse töötajad; kutsub liikmesriike üles tegelema erimeetmete abil eakate vaesusega, pöörates erilist tähelepanu naistele, keda see ebaproportsionaalselt mõjutab; kutsub liikmesriike üles võtma oma pensioniskeemides piisavalt arvesse vanemapuhkuse tõttu töölt puudutud aega;

31. rõhutab, et vaesusevastases strateegias tuleks käsitleda mitteametlikku majandust, arvestades, et see on kogu liidus endiselt laialt levinud, mille tulemuseks on töökohad, kus ei ole juurdepääsu õigustele, piisavale töötasule, sotsiaalkaitsele ega töötervishoiu ja tööohutuse standarditele; julgustab liikmesriike looma kaasamisvõimalusi mitteametliku ja ametliku majanduse vahel, näiteks kehtestades hooajatöötajate, tööliste ja koduabiliste jaoks lihtsustatud registreerimismenetlused;

32. kutsub liikmesriike üles tegelema noorte vaesuse ja sotsiaal-majandusliku ebavõrdsusega, tunnistades, et töötus, ebakindlad töösuhted, tõrjutus eluasemeturul ja sotsiaalne haavatavus mõjutavad noori ebaproportsionaalselt; rõhutab, et noored on üleesindatud sektorites, mida iseloomustab osalise tööajaga, hooajaline, ebakindel ja deklareerimata töö, ning et selliste noorte määr, kes ei tööta, õpi ega osale koolitustel, on mitmes liikmesriigis püsivalt kõrge ja üle kahe korra kõrgem kui ELi üldine töötuse määr; rõhutab vajadust tugevdada noortegarantiid kui peamist vahendit noorte tööturule kaasamise soodustamiseks, samuti vajadust arendada strateegiliselt välja suurem koostoime noortegarantii ja Euroopa lastegarantii vahel, ning tõhustada mõlemat instrumenti, võttes sihipäraseid meetmeid, millega edendatakse tulevase taskukohaste eluasemete kava raames noortele taskukohaseid eluasemelahendusi ja tõhustatakse spetsiaalselt noortele mõeldud ja kohandatud vaimse tervise tugiteenuseid ja sotsiaalse kaasamise teenuseid; nõuab suuremat toetust noortele, kelle asendushooldus lõppeb, et tagada stabiilne ja väärikas siirdumine täiskasvanuikka, eelkõige pakkudes paremat juurdepääsu koolitusele ja töövõimalustele või toetust ülikoolis või kutsehariduses ja -õppes

õppimisel, et vähendada sel kriitilisel perioodil vaesuse, sotsiaalse tõrjutuse ja kodutuse ohtu;

33. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma arvesse vaesuse varjatud ilminguid, võitlema vaesuses elavate inimeste häbimärgistamise ja olemasolevate sotsiaaltoetuste kasutamata jätmise vastu;

34. rõhutab, et tähtis on ületada haldustõkked, mis võivad takistada vähemkaitstud elanikkonnarühmade, näiteks romade juurdepääsu elutähtsatele teenustele ja sotsiaalkaitsele, kuna need tõkked põlistavad ja süvendavad vaesust ning tõrjutust; rõhutab, et riiklikud isikukoodid võivad hõlbustada võrdset juurdepääsu elutähtsatele teenustele, säilitades samal ajal haldusselguse ja vastutavuse;

35. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles vaatama läbi asjakohased õigusaktid, et sõnaselgelt keelata diskrimineerimine sotsiaal-majandusliku seisundi alusel, tunnistades selle koosmõju muude diskrimineerimise vormidega; rõhutab, et vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse all kannatavatele inimestele kohtulikult kaitstavate õiguste ja kaitse tagamiseks on vaja selget õiguslikku alust; kutsub lisaks nõukogu üles võtma vastu oma seisukoha horisontaalse diskrimineerimisvastase direktiivi kohta, et alustada institutsioonidevahelisi läbirääkimisi;

36. kutsub liikmesriike üles vaatama läbi poliitika ja meetmed, millega pannakse äärmises vaesuses elavad inimesed veelgi ebasoodsamasse olukorda, ja sanktsioonid toetajate vastu; rõhutab, et selliste meetmetega riivatakse sageli väärikust, süvendatakse tõrjutust ja kahjustatakse pikaajalisi sotsiaalse kaasatuse eesmärke;

37. nõuab tungivalt, et liikmesriigid kaaluksid ja rakendaksid ennetavaid mehhanisme, tagamaks, et kõiki sotsiaaltoetuste saamise tingimustele vastavaid isikuid, eelkõige neid, kes kuuluvad sotsiaalabi sihtrühmadesse, teavitatakse tulemuslikult sotsiaaltoetustest ja neile antakse toetustele juurdepääs, vähendades seeläbi toetuste taotlemata jätmist, sealhulgas vähendades toetuste taotlemisega seotud halduskoormust, tagades suurema läbipaistvuse ning tagades, et töötajaid koolitatakse vaesuses elavate inimesteni jõudma ja neid abistama, et suurendada usaldust asjaomaste institutsioonide vastu;

38. peab kahetsusväärseks, et romasid käsitleva ELi strateegilise raamistiku (2021–2030) eesmärki vähendada roma kogukondade ja ülejäänud elanikkonna vahelist vaesuse süvikut vähemalt poole võrra ei ole veel kaugeltki saavutatud; rõhutab, et ELi vaesusevastasel strateegial peaks olema romasid käsitleva ELi strateegilise raamistikuga ja Euroopa lastegarantiiga ühine eesmärk: edendada põhiõigusi, vähendada ebavõrdsust ja võidelda struktuurse diskrimineerimise vastu; toonitab, et oluline on tagada, et neid algatusi rakendatakse koostoimes, eelkõige laste vaesuse vastu võitlemisel ja roma perekondade ja *traveller*'ide kogukondade

põlvkonnast põlvkonda kanduva ebasoodsa olukorra lõpetamisel;

39. rõhutab kasvavat digilõhet, mis võib vaesust süvendada, kuna piirab ligipääsu teabele, ja vajadust meetmete järele, mis vähendaksid väikese sissetulekuga ja marginaliseeritud rühmade, sealhulgas vanemaealiste inimeste digitaalset tõrjutust; kutsub sellega seoses komisjoni ja liikmesriike üles edendama vähemkaitstud rühmade e-kaasatust meetmete ja tugiprogrammide abil, millega tagatakse nendele rühmadele juurdepääs digitehnoloogiale ja -taristule ja digitaalsele ühendatusele ning põhiliste digioskuste alane koolitus; soovitab lisada selged näitajad e-kaasatuse jälgimiseks, eelkõige laste seas, kaitstes samal ajal jätkuvalt laste ja teismeliste tegevust internetis;

40. on seisukohal, et ELi digikümnendi poliitikaprogrammis sätestatud oluliste avalike teenuste täieliku digiülemineku eesmärk võib suurendada ebavõrdsust, eelkõige linna- ja maapiirkondade, vanuserühmade ja sotsiaal-majanduslike rühmade vahel, kuna loobutakse personaalsest toetusest; rõhutab sellega seoses vajadust leida tasakaal avalike teenuste ja avaliku halduse digiülemineku protsessi ning vähemkaitstud elanikkonnarühmade vajaduste vahel; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles käsitlema seda küsimust vaesusevastase strateegia ja riiklike tegevuskavade raames, et tagada vajalikud vahendid, isiklik toetus ja oluliste avaliku halduse teenuste töötajate nõuetekohane koolitus, ning seeläbi võrdne juurdepääs avalikele teenustele ja digitaalse lõhe suurenemise vältimine;

41. tuletab meelde, et algoritmide ja tehisintellektisüsteemide üha laialdasem kasutamine oluliste avalike teenuste puhul võib kujutada endast märkimisväärset ohtu, et tugevdatakse olemasolevaid diskrimineerimise vorme, eelkõige vaesuses elavate inimeste suhtes; nõuab sellega seoses tungivalt, et komisjon edendaks sisseprojekteeritud eetilisusega tehisintellektisüsteeme ja tagaks mittediskrimineerimise horisontaalse põhimõtte järgimise kõigis tehisintellekti käsitlevates ELi määrustes;

42. rõhutab asjaolu, et vaesus ja vaimne tervis on omavahel tihedalt seotud ning et kumbki võib teist negatiivselt mõjutada; soovitab liikmesriikidel tõhustada vaimse tervise ja psühhosotsiaalse toe teenuste kaudu toetust ebakindlas olukorras olevatele inimestele, sealhulgas peredele ja lastele, ning tagada nende teenuste tulemuslikuks osutamiseks piisavate vahendite ja asjakohaselt koolitatud spetsialistide olemasolu;

43. rõhutab, kui oluline on tagada õigus kultuuri kättesaadavusele, selle nautimisele ja loomisele, ning kaotada kultuuri kättesaadavuse küsimuses majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne diskrimineerimine;

44. toonitab, et kliimamuutused mõjutavad ebaproportsionaalselt

vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus olevaid inimesi; kordab, et roheja digiüleminek peavad olema sotsiaalselt õiglased ja kaasavad; nõuab, et ELi vaesusevastasesse strateegiasse lisataks piisavad ja sihipärased meetmed, mis tugevdavad ja täiendavad õiglase ülemineku saavutamiseks tehtavaid jõupingutusi ja tagavad tervikliku lähenemisviisi sotsiaalse ja majandusliku ebavõrdsuse vastu võitlemiseks; nõuab tungivalt, et komisjon eraldaks 2028.–2034. aasta mitmeaastases finantsraamistikus piisavalt rahalisi vahendeid investeeringuteks inimeste toetamisse nende üleminekute ajal, pöörates erilist tähelepanu väikese sissetulekuga leibkondadele;

45. rõhutab, et inimesed, kes elavad maapiirkondades, äärepoolsetes kogukondades ja piirkondades, kus avalike teenuste kättesaadavus on piiratud, on töövõimaluste, avalike teenuste (sealhulgas haridus ja ühistransport), digitaalse ühenduvuse ning kõrgete energia- ja transpordihindade tõttu vaesusse sattumise ja sotsiaalse tõrjutuse suhtes tundlikumad; nõuab, et vaesusevastases strateegias võetaks arvesse sellistes piirkondades elavate inimeste erivajadusi;

Strateegia, mille keskmes on laste vaesus

46. taunib asjaolu, et kasvanud on selliste laste arv, keda ohustab vaesus ja sotsiaalne tõrjutus; kutsub komisjoni üles tagama, et põlvkonnalt põlvkonnale edasikanduva vaesuse nõiaringi katkestamiseks võideldaks vaesusevastase strateegia raames aktiivselt laste vaesuse vastu elutsüklipõhise lähenemisviisi kaudu, võttes arvesse, et laste esimesed eluaastad on nende füüsilise, vaimse, kognitiivse, sotsiaalse ja emotsionaalse arengu ning elukestva eneseteostuse jaoks üliolulised;

47. tuletab meelde komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni 2019. aastal võetud kohustust tagada, et igal vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus oleval lapsel Euroopas oleksid kõige põhilisemad õigused, nagu õigus tervishoiule ja haridusele, ja selle järel 2021. aastal vastu võetud nõukogu soovitust, millega loodi Euroopa lastegarantii; rõhutab, et Euroopa lastegarantii eesmärke ei ole võimalik saavutada ilma ambitsioonika sihtotstarbelise eelarveta nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil; kordab sellega seoses oma nõudmist, et Euroopa lastegarantiile nähtaks ette märkimisväärne sihtotstarbeline eelarve vähemalt 20 miljardit eurot; rõhutab tungivat vajadust eraldada see sihtotstarbeline eelarve järgmises mitmeaastases finantsraamistikus, et reageerida kasvavale laste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse probleemile;

48. kutsub komisjoni üles toetama liikmesriike Euroopa lastegarantii viivitamatul tõhustamisel ja rakendamisel, et tagada kõigile abivajavatele lastele juurdepääs mõjusale ja tasuta tervishoiule, haridusele, alusharidusele ja lapsehoiule ning tulemuslik ligipääs inimväärsele eluasemele ja tervislikule toidule; rõhutab sellega seoses, kui oluline on tulemuslik ja üldine juurdepääs taskukohasele koolitoidule; rõhutab Euroopa lastegarantii keskset rolli laste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemisel ning soovitab selle

vahendi ja vaesusevastase strateegia tõhusalt koordineerida ja ühendada; toonitab, kui oluline on selle täielik ja õigeaegne rakendamine liikmesriikides; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegema Euroopa lastegarantii tõhusaks rakendamiseks kättesaadavaks kõik vahendid, sealhulgas ESF+ ning taaste- ja vastupidavusrahastu, ning neid täielikult ära kasutama, tagades ühtlasi kaasava hariduse suurema rahastamise edendamise;

49. väljendab heameelt Euroopa lastegarantii[60] seireraamistiku hiljutise ajakohastamise ja sellesse uute näitajate lisamise üle, mis muudab selle vahendi rakendamisel liikmesriikides toimunud edasimineku seire tulemuslikumaks; rõhutab andmete kogumise ja seiresüsteemide tähtsust vähemkaitstud lapsi mõjutavate takistuste mõistmisel ning kohandatud sekkumiste kavandamisel ja ressursside eraldamisel; kutsub sotsiaalkaitsekomiteed üles jätkama tööd seireraamistiku täiustamiseks, et säilitada selle asjakohasus ja kõrvaldada allesjäänud andmelüngad, ning kutsub liikmesriike üles seda ühist seireraamistikku kasutama, kohandades seda samal ajal laste vaesusega seotud konkreetsetele oludele;

50. rõhutab, kui tähtis on pakkuda koolijärgset hoidu (pikapäevarühmi) ja võidelda haridussüsteemist varakult lahkumise vastu; on seisukohal, et vaesusevastane strateegia annab võimaluse edendada alusharidus- ja lapsehoiuteenuste kvaliteedi parandamist piisavate rahaliste ja inimressursside, töötajate koolituse, täiustatud varajase hoiatuse süsteemide ning pedagoogilise kvaliteedi, näiteks kirja- ja arvutusoskuse, hindamise ja pideva parandamise meetmete kaudu, et tagada laste üldine areng; rõhutab, kui oluline on kõrvaldada püsivad lüngad funktsionaalses kirja- ja arvutusoskuses sihipäraste sekkumiste kaudu formaal- ja informaalses õppes, et vähendada märkimisväärseid vaesuse ületamise takistusi;

51. kutsub komisjoni üles tagama, et Euroopa lastegarantiile eraldataks märkimisväärne sihtotstarbeline eelarve, mida rakendatakse ESF+ kaudu, et reageerida laste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse kasvavatele probleemidele, ning et liikmesriigid eraldaksid vähemalt 5 % ESF+ vahenditest laste vaesuse vastu võitlemise konkreetsetele projektidele ja struktuuriinvesteeringutele, kusjuures vähemalt 10 % eraldatakse liikmesriikidele, kus laste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse tase ületab ELi keskmist; toonitab, et see järgmisesse põlvkonda suunatav rahaeraldis on lisaks laste heaolu tagamisele ka mõistlik

---

60 Sotsiaalkaitsekomitee, „Update of the monitoring framework for the European Child Guarantee (Autumn 2025)“ (Euroopa lastegarantii seireraamistiku ajakohastamine (sügis 2025)), 4. veebruar 2026, https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/ui/group/bab664d7-1188-47b2-9fa6-869902320ba2/library/d7064b47-8a07-47b6-8d9f-0dc08849f2b7/details.

investeering, mis hoiaks ära kulud ühiskonnale tulevikus[61]; rõhutab, et nende vahendite kasutamine peaks olema läbipaistev ja eeldama ühiskondlike organisatsioonide kaasamist kavandamisse, rakendamisse ja hindamisse;

52. kordab oma üleskutset komisjonile jälgida Euroopa poolaasta ja riigipõhiste soovituste raames hoolikalt lastegarantii rakendamist kõigis liikmesriikides; on seisukohal, et riigipõhised soovitused peaksid kajastama seda, kas liikmesriigi eelarve vastab ESF+ määruses sätestatud laste vaesuse vastu võitlemise miinimumeraldise nõudele;

53. nõuab tungivalt, et liikmesriigid tagaksid kõigile kättesaadava kvaliteetse lapsehoiuteenuse, et toetada alusharidust ja lapsehoidu, mis on oluline tegur vaesusest välja rabelemiseks ja lapsevanemate tööturul osalemise suurendamiseks, tunnistades, et lastega tegelemise vastutus lasub ebaproportsionaalselt suurel määral naistel;

54. kutsub liikmesriike üles tagama oma sotsiaalkaitsesüsteemides keskendumise lastele ja nimetatud süsteeme tugevdama, pakkudes abivajavatele lastele nende arengu ja heaolu toetamiseks konkreetseid hüvitisi, nagu lapsetoetused, koolitoit ning kultuuri-, spordi-, vabaaja- ja õppekavavälise tegevuse kulude vähendamise programmid;

55. rõhutab, et vaesusest ja sotsiaalsest tõrjutusest mõjutatud lastel on raskusi nende arengu eri valdkondades; toonitab sellega seoses, kui oluline on mitut valdkonda hõlmav lähenemisviis, milles kõik asjaomased sidusrühmad toimivad partnerluses, et töötada välja integreeritud strateegia raskuste kindlakstegemiseks ja ebavõrdsuse vastu võitlemiseks lapsepõlves, pakkudes lastekaitse- ja peretoetusteenuseid; rõhutab, et mõned vaesusest mõjutatud lapsed ja nende perekonnad võivad vajada eritoetust, näiteks logopeedidelt, silmaarstidelt, psühholoogidelt, tegevusterapeutidelt ja toitumisspetsialistidelt; nõuab, et vaesusevastase võitluse strateegiaga edendataks aktiivselt partnerlust haridus-, tervishoiu- ja sotsiaalteenuste vahel, et hõlbustada juurdepääsu hooldusele ja teabe vahetamist eri teenuste vahel, eesmärgiga parandada integreeritud toetus- ja koordineerimismehhanisme abivajavate laste heaks;

56. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama iga lapse õigust perekonnaelule: vaesus, ebakindel elukoht või juurdepääsu puudumine piisavatele avalikele teenustele ei tohiks kunagi olla ainus põhjus laste paigutamiseks hoolekandeasutusse; soovitab, et liikmesriigid töötaksid välja riiklikud ennetusstrateegiad ja ennetava

---

61 Euroopa Komisjon, „Update of the EU framework for monitoring the implementation of the European Child Guarantee“ (Euroopa lastegarantii rakendamise järelevalve ELi raamistiku ajakohastamine), 2. juuni 2025.

sotsiaalpoliitika, et vältida vaesust ja laste eraldamist perekonnast; kutsub liikmesriike üles tagama, et laste ja noorte paigutamine hoolekandeasutusse on viimane abinõu, ning investeerima laste ja noorte turvalistesse hoolduspere süsteemidesse, et muuta sujuvamaks üleminek hoolekandeasutusest pere- ja kogukonnapõhisele hooldusele; soovitab liikmesriikidel kavandada ja rakendada järelevalvemehhanisme, et tuvastada vaesusest tulenevad perekonnaliikmete üksteisest lahutamise juhtumid;

57. tuletab meelde ELi eesmärki minna institutsionaalselt hooldusmudelilt üle kogukonna- või perepõhisele hooldusele; tunnustab vaesusevastase strateegia pakutavat võimalust luua seoseid Euroopa lastegarantiiga, eelkõige meetmetega, millega toetatakse hoolekandeasutustes viibivate laste sihtrühma; kutsub liikmesriike üles kasutama täielikult ära Euroopa Sotsiaalfond+ ning muid asjakohaseid Euroopa ja liikmesriikide vahendeid, et viia lõpule deinstitutsionaliseerimine, eesmärgiga tagada lastele võimalus elada pere- või kogukondlikus keskkonnas;

58. mõistab hukka igasuguse lastega seotud vägivalla, väärkohtlemise, nende ärakasutamise ja hooletusse jätmise; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles panustama lastekaitsesüsteemidesse, sealhulgas pöörama erilist tähelepanu lastevastasele ja -vahelisele vägivallale, näiteks kübervägivallale ja kiusamisele, eriti kui see põhineb sotsiaal-majanduslikel põhjustel ja mõjutab vähemkaitstud lapsi, et edendada selles valdkonnas parimate tavade vahetamist eesmärgiga kaotada vägivald ja ahistamine;

Vaesuse vastu võitlemine demokraatliku osaluse suurendamise kaudu

59. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama piisavad, mõjusad ja läbipaistvad mehhanismid vaesuses elavate inimeste sisulise ja pideva osaluse võimaldamiseks poliitikakujundamise kõigis etappides, sealhulgas vaesuses elavaid inimesi mõjutavate poliitikameetmete kujundamisel, rakendamisel ja hindamisel, ning lisaks arendama välja metoodika ja suutlikkuse, mis muudavad sellise osaluse võimalikuks nii, et kooskõlas põhimõttega „meie kohta ei otsustata midagi ilma meieta“ on tulemuseks koosloomine, mitte ainult konsulteerimine;

60. soovitab korraldada vaesusevastase strateegia rakendamise hindamiseks iga-aastase konverentsi, mille laialdane osalejaskond valitaks mitmekesistest eluvaldkondadest, hõlmates ka vaesuses elamise kogemusega inimesi, eelkõige naisi; rõhutab, et konverents peaks aitama kaasa vaesusevastase strateegia ametlikule ELi-poolsele järelevalvele, andes võimaluse edusammude läbivaatamiseks selgete võrdlusaluste ja näitajate alusel; nõuab sellega seoses, et aktiivselt toetataks ja tunnustataks vaesuses elamise kogemusega inimeste otsest osalemist, kuna see on väga oluline vaesusevastase strateegia tegeliku mõju hindamiseks;

61. tunnistab vaesuse vastu võitlemisse ja selle ennetamisse kaasatud mitmesuguste ühiskondlike organisatsioonide, sealhulgas mittetulundusühingute tähtsust ning nende organisatsioonide rolli vaesuse vastu võitlemisel, ning rõhutab vajadust neid organisatsioone sisuliselt kaasata ja suurendada nende töö toetamiseks eraldatud vahendeid;

Korrektne institutsiooniline koordineerimine ja juhtimine

62. rõhutab, et vaesusevastase strateegia edu sõltub valdkondadeülesest lähenemisviisist, piisavast rahastamisest ning tulemuslikust horisontaalsest ja mitmetasandilisest koordineerimisest kõigi selle elluviimises osalevate valitsemis- ja otsustustasandite vahel; kordab vajadust lõimida vaesusevastane strateegia põhjalikult kõikidesse asjakohastesse poliitikavaldkondadesse, et tagada järjepidevus, mõju ja pikaajaline jätkusuutlikkus;

63. leiab, et vaesuse kaotamise eesmärgi saavutamisega seotud vastutuse ulatus ELi, liikmesriikide ja piirkondlikul tasandil tuleks kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega asjakohaselt kindlaks määrata;

64. kutsub komisjoni üles lisama vaesusevastasesse strateegiasse horisontaalse põhimõtte, millega nõutakse, et kõigis asjaomastes ELi poliitikavaldkondades viidaks ellu vaesuse ja ebavõrdsuse mõju eelhindamine, sealhulgas jaotusliku mõju hinnangute[62] kaudu, pöörates erilist tähelepanu mõjule neile, keda sotsiaalne tõrjutus ja äärmine vaesus kõige rohkem ohustab;

65. rõhutab, et EL peab jätkuvalt keskenduma võitlusele kodutuse, äärmise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu, pakkudes piisavat rahalist toetust, edendades liikmesriikidevahelist vastastikust õppimist strateegiatest ja kogemustest ning luues süstemaatilise lähenemisviisi edusammude ja võetud meetmete tõhususe jälgimiseks;

66. tuletab meelde, et vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse riski näitaja ei hõlma vaesuse algpõhjuseid, eelkõige kuna kaasatud ei ole väljaspool tavaleibkondi elavaid inimesi, vaesuse kvalitatiivseid aspekte ega tõrjutusest saadud kogemusi; rõhutab, et vaesus ei tähenda üksnes ebapiisavat sissetulekut või materiaalset puudust; kutsub sotsiaalkaitsekomiteed üles tegema asjaomaste sidusrühmadega koostööd vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse riskiga inimeste statistilise uurimise uuendamiseks, et laiendada seda vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse tugevama, diferentseerituma ja mitmemõõtmelisema visiooni suunas;

67. rõhutab, et vaesusevastane strateegia annab tulemusi ainult siis, kui

---

62 Komisjoni 28. septembri 2022. aasta teatis „Liikmesriikide poliitikameetmete jaotusliku mõju parem hindamine“ (COM(2022)0494).

sellega kaasneb piisav rahastamine ELi ja riiklikul tasandil; rõhutab vajadust kaitsta ja tugevdada ühtekuuluvuspoliitikat, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus jätkata Euroopa majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse toetamist ning võidelda liikmesriikidevaheliste ja -siseste lahknevuste vastu; nõuab sellega seoses vahendite piisavat ja sihtotstarbelist eraldamist, et tugevdada poliitikat, mis aitab kaotada vaesust, sealhulgas sihipärast toetust tõrjutud ja vähemkaitstud rühmadele; rõhutab ESF+ olulist rolli sotsiaalse kaasatuse edendamisel ja vaesuse vastu võitlemisel, eelkõige kuna sellega toetatakse enim puudust kannatavaid inimesi ja Euroopa lastegarantiid, ning toonitab ka Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi olulist rolli selles kontekstis; rõhutab, kui oluline on optimeerida ELi vahendite, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastu kasutamist, et rahastada konkreetseid vaesusevastaseid meetmeid, nagu taskukohased ja energiatõhusad eluasemed, juurdepääs kvaliteetsele alusharidusele ja lapsehoiule näiteks ELi koolikava kaudu, juurdepääsetav ühistransport ning sihipärane energiatoetus väikese sissetulekuga leibkondadele; rõhutab vajadust eraldada piisavalt sihtotstarbelisi vahendeid toidupankadele, kes annavad materiaalset toetust, sealhulgas toiduabi, et tagada piisav tegevussuutlikkus ja võime reageerida kiiresti probleemidele, nagu süvenev toiduga kindlustamatus ja materiaalne puudus; rõhutab, et sellist toetust tuleb kooskõlas ESF+ reeglitega täiendada kaasnevate meetmetega, mis edendavad sotsiaalset kaasatust ja võimalusi vaesusest välja pääseda;

68. tuletab meelde Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF), Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja Ühtekuuluvusfondi suhtes kohaldatavaid temaatilisi eeltingimusi, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060[63] (millega kehtestatakse ühissätted nende fondide kohta) IV lisas, eelkõige eeltingimust 4.4 „Sotsiaalse kaasatuse ja vaesuse vähendamise riiklik strateegiline poliitikaraamistik“; rõhutab, kui oluline on siduda vaesusevastane strateegia ja selle rahastamine eelnevalt kindlaks määratud erieesmärkidega; kutsub komisjoni, Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles tagama, et ERFi ja ESF+ ühissätted kajastaksid neid erieesmärke paremini, ning lisama vaesusevastase strateegia ja soolise aspekti arvestamise järgmisesse mitmeaastasesse finantsraamistikku;

69. tuletab meelde, et energia ja transport on muude elementide hulgas

---

63 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

peamised elutähtsad teenused, millele kõigil peaks olema juurdepääs, ning nõuab seetõttu, et erilist tähelepanu pööratakse kliimameetmete sotsiaalkavadele, mille väljatöötamine ja rakendamine kliimameetmete sotsiaalfondi raames on liikmesriikide kohustus, ja mille raames investeeritakse energiatõhususse, eluasemete renoveerimisse ning taastuvate energiaallikate ja transpordisüsteemide juurdepääsetavusse ja taskukohasusse; kutsub liikmesriike üles aktiivselt kaasama ebakindlas olukorras olevaid inimesi, et toetus jõuaks tõhusalt nendeni, kes seda kõige rohkem vajavad; kutsub liikmesriike üles vahetama parimaid tavasid võitluses energiaostuvõimetuse vastu, nagu energiavautšerid ja energiahindade reguleerimine;

70. rõhutab, et ELi rahalistele vahenditele on nende keerukuse tõttu kohalikul tasandil ja vähemate tehniliste ressurssidega organisatsioonide jaoks raske juurde pääseda; toonitab vajadust lihtsustada ELi rahastamismehhanismide rakendamist ja vahendite lõplikele saajatele nende vahendite eraldamise korda ning koolitada asjaomaste avaliku sektori asutuste ja organisatsioonide töötajaid; rõhutab, et vastavalt ESF+ määrusele peab enim puudust kannatavate isikute toetamiseks ettenähtud kaasrahastamise määr olema 90 %, mis peaks hõlbustama juurdepääsu kõnealusele rahastamisele nende programmide ja tegevuste puhul, mille eesmärk on aidata kaotada vaesus;

o
o o

71. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.